

บทที่ 4

ผลการศึกษาด้านการปกครองเมืองไทยต่อการเลือกตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551

ข้อมูลทั่วไป สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของจังหวัดศรีสะเกษ

ประวัติความเป็นมา

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานตอนล่างที่มีประวัติความเป็นมา ยาวนาน เคยเป็นชุมชนที่มีอารยธรรมรุ่งเรืองมานับพันปีนับตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ และมี ชนเผ่าต่างๆ อพยพมาตั้งรกรากในบริเวณนี้ ได้แก่ พวกส่วย ลาว เขมร และเยอ ศรีสะเกษเดิมเรียก กันว่าเมืองขุขันธ์ เมืองเก่าตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน ตำบลดงใหญ่ อำเภอ วังหินในปัจจุบัน ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ.2302 สมัยกรุงศรีอยุธยาโดยมีหลวงแก้ว สุวรรณซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดีเป็นเจ้าเมืองคนแรก ล่วงถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ ย้ายเมืองขุขันธ์มาอยู่ที่เมืองเก่า ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษในปัจจุบัน แต่ยังคงใช้ชื่อ ว่าเมืองขุขันธ์จนถึง พ.ศ.2481 จึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา¹

ตามสถิติประชากรในจังหวัดศรีสะเกษ จะอยู่ในพื้นที่ประมาณ 75% อีกประมาณ 25% จะไปประกอบอาชีพในท้องที่อื่น ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในกรุงเทพมหานคร²

อาณาเขตและการปกครอง

จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 8,839,976 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,524,985 ไร่

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดร้อยเอ็ด ยโสธร และอุบลราชธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย โดยมีเทือกเขาพนมดงรักเป็นแนวกันเขตแดน
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดสุรินทร์

¹ "http://www.toursisaket.com/th/sisaket.php." 21 พฤศจิกายน 2551.

² "http://sisaket.ect.go.th/page1.htm." 21 พฤศจิกายน 2551.

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเป็นส่วนใหญ่ ทางตอนใต้เป็นที่ราบสูงเชิงเทือกเขาพนมดงรัก ลาดต่ำลงไปทางทิศเหนือ การคมนาคมอยู่ในเกณฑ์ดี ปกติไม่ปรากฏภัยธรรมชาติที่ร้ายแรง ยกเว้นในบางปีจะมีน้ำท่วมตามแถบลุ่มแม่น้ำมูลในห้วงเดือนตุลาคม แต่จะไม่นาน³

ข้อมูลการปกครอง

จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น อำเภอต่างๆ 22 อำเภอ⁴

ตารางที่ 4.1 แสดงหน่วยการปกครอง⁵

ลำดับ	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	พื้นที่ (ตร.ก.ม.)	ปี พ.ศ.2552				
			ตำบล (แห่ง)	หมู่บ้าน (แห่ง)	ชุมชน (แห่ง)	เทศบาล (แห่ง)	อบต. (แห่ง)
1	เมืองศรีสะเกษ	613.075	18	163	45	3	14
2	ยางชุมน้อย	235.146	7	80	11	1	6
3	กันทรารมย์	705.186	16	170	17	1	16
4	กันทรลักษ์	1,092.689	20	279	22	2	19
5	ขุขันธ์	717.036	22	276	1	1	22
6	ไพรบึง	270.916	6	80	16	1	6
7	ปรางค์กู่	344.922	10	141	10	1	10
8	ขุนหาญ	551.318	12	144	15	6	7
9	ราษีไศล	515.710	13	190	16	1	13
10	อุทุมพรพิสัย	403.040	19	232	13	3	17
11	บึงบูรพ์	46.708	2	25	15	1	1
12	ห้วยทับทัน	203.282	6	81	8	1	6

³ เรืองเดียวกัน.

⁴ เรืองเดียวกัน.

⁵ เรืองเดียวกัน.

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ/กิ่ง อำเภอ	พื้นที่ (ตร.ก.ม.)	ปี พ.ศ.2552				
			ตำบล (แห่ง)	หมู่บ้าน (แห่ง)	ชุมชน (แห่ง)	เทศบาล (แห่ง)	อบต. (แห่ง)
13	โนนคูณ	269.648	5	80	0	0	5
14	ศรีรัตน	268.347	7	90	10	1	7
15	น้ำเกลี้ยง	254.193	6	75	0	0	6
16	วังหิน	271.467	8	126	0	1	7
17	ภูสิงห์	203.874	7	86	0	0	7
18	เมืองจันทร์	102.403	3	52	0	0	3
19	เบญจลักษ์	252.714	5	67	0	0	5
20	พยุห์	193.622	5	65	10	1	5
21	โพธิ์ศรีสุวรรณ	102.813	5	80	0	0	5
22	ศิลาลาด	140.361	4	44	0	0	4
	รวม	7,758.470	206	2,626	209	25	191

บริบททางการเมืองไทยในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภา และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2547 (การเลือกตั้งนายก อบจ. โดยตรงครั้งแรก)

จากอดีตของปัญญาชนคนชั้นกลางว่าด้วยขนาดของพรรค ที่ต้องการเห็นพรรคการเมืองน้อยพรรค แต่เป็นพรรคใหญ่ที่มีความเข้มแข็ง จนในที่สุดอดีตว่าด้วยขนาดของพรรคก็ได้แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2540 โดยมีฐานคติที่ว่า ระบบทวิพรรคดีกว่าระบบพหุพรรค⁶ โดยเชื่อว่าการที่จะทำให้ระบบพรรคการเมืองเข้มแข็งนั้นต้องสร้างพรรคการเมือง

⁶ รัชสรรค์ ธนะพรพันธุ์, เศรษฐศาสตร์รัฐธรรมนูญ: บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เล่ม 2, (กรุงเทพฯ : มติชน), น. 207-226.

ให้เข้มแข็งก่อน คือให้มีจำนวนพรรคน้อยลงแต่มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ก็จะทำให้รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นมามีความเข้มแข็งตามไปด้วย อดคิดด้วยขนาดของพรรคการเมืองมีอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ก่อนหน้านี้อยู่แล้ว แต่ว่าไม่มีรัฐธรรมนูญฉบับไหนที่มีอคติรุนแรงเท่ากับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ด้วยปรากฏในรัฐธรรมนูญชัดเจนมาก เช่น มาตรา 100 ที่กำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงเลือกตั้งน้อยกว่า 5% ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศ จะไม่มีผู้แทนในระบบบัญชีรายชื่อเข้าไปนั่งในสภา เป็นต้น

ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 ในที่สุดก็เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ คือ มีพรรคการเมืองที่เข้มแข็งตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น หรืออาจเรียกว่า “พรรคใหญ่พรรคเดียวครอบงำ”⁷ โดยมีพรรคไทยรักไทยจัดตั้งรัฐบาลมีฐานะเป็น Strong Government และมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็น Strong Prime Minister มีอำนาจผูกขาดทางการเมือง ซึ่งทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้นำเพียงคนเดียว นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เป็นต้นมา⁸ ซึ่งเริ่มจากการชนะการเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 ครั้งที่สองในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 23 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 ครั้งที่สามในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 24 เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2549 ภายหลังการยุบสภา⁹

การถือกำเนิดของพรรคไทยรักไทย อาจกล่าวได้ว่าก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยครั้งสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติ (business conglomerate) เข้ามาครอบงำ หรือมีบทบาททางการเมืองเหนือกว่านักธุรกิจการเมืองภูมิภาค เครือข่ายอุปถัมภ์ และ “เครือข่ายผักฟ่าย” โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนอยู่ 3 ประการคือ¹⁰

⁷ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, “5 ปีปฏิรูปการเมืองไทย, ทักษิณวิพากษ์เศรษฐศาสตร์รัฐธรรมนูญ” ฟ้าเดียวกัน : 64.

⁸ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, เศรษฐศาสตร์รัฐธรรมนูญ: บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เล่ม 2, น.207-226.

⁹ “<http://th.wikipedia.org/wiki/>.” 21 พฤศจิกายน 2551.

¹⁰ สิริพรรณ นกสวน, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), น.264-265.

1. การยกเลิกงบประมาณจังหวัด หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปคือ “งบ ส.ส.” ทำให้นักธุรกิจการเมืองภูมิภาค เครือข่ายอุปถัมภ์ และ “เครือข่ายฝักฝ่าย” อ่อนแอลง เนื่องจากต้องพึ่งพาพรรคการเมือง และผู้นำพรรคการเมืองในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติมากยิ่งขึ้น

2. รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มีบทบัญญัติที่เอื้อต่อพรรคการเมืองในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติอยู่หลายประการ เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี การเลือกตั้งแบบผสมที่กำหนดให้ระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงเลือกตั้งน้อยกว่า 5% ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศ จะไม่มีผู้แทนในระบบบัญชีรายชื่อ รวมทั้งการกำหนดการเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียวที่ก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง และกลุ่มทุนใหญ่ได้เปรียบ

3. การสื่อสารมวลชน ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศ ต่างก็เป็นช่องทางที่พรรคการเมืองในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติใช้ในการส่งข่าวสารของพรรคตรงถึงประชาชนทั่วประเทศ และเป็นการสร้างชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ลดความสำคัญลงในแง่ของการระดมทุนและคะแนนเสียง

นอกจากนี้ การเป็นพรรคทุนที่ร่ำรวยของพรรคไทยรักไทยที่สามารถทำให้เกิดการย้ายพรรคของนักการเมืองจากพรรคอื่นย้ายเข้ามาสังกัดพรรคไทยรักไทยไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ได้แล้วแต่ ได้มากถึง 115 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 71.4 จากจำนวนการย้ายพรรคทั้งหมด 161 คน ในช่วงก่อนการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถของพรรคไทยรักไทยในการเป็นหลักประกันที่มีความมั่นคง สามารถสร้างความอุ่นใจ และความรู้สึกมั่นคงให้กับมวลสมาชิกพรรคได้ในระดับหนึ่ง และพรรคก็มีความสามารถในการส่งตัวและสนับสนุนสมาชิกพรรคในการหาเสียง และการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นว่าข้อจำกัดต่างๆ ของพรรคการเมืองไทยในอดีตไม่ได้กลายเป็นปัญหาสำหรับพรรคไทยรักไทยอีกต่อไปโดยเฉพาะปัญหาในเรื่องการเงิน ถึงแม้ความเข้มแข็งของพรรคไทยรักไทยไม่ได้เกิดจากการมีอุดมการณ์ร่วมของสมาชิกก็ตาม ซึ่งการย้ายเข้ามาสังกัดพรรคไทยรักไทยนั้น สิริพรรณ นกสวน มองว่าเป็นการบ่งบอกว่านอกจากนักการเมืองต้องการชนะการเลือกตั้งแล้ว ยังต้องการความมั่นคงและหลักประกันว่าจะได้เป็นส่วนหนึ่งของพรรครัฐบาล ในแง่นี้จึงส่งผลให้นักการเมืองต้องการชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner) มากกว่าที่พรรคต้องการนักการเมืองอย่างที่เป็นมาในอดีต¹¹

¹¹ เรื่องเดียวกัน, น.255.

และอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในยุคสมัยของพรรคไทยรักไทยนั้นเป็นยุคที่นักธุรกิจการเมืองภูมิภาค เครือข่ายอุปถัมภ์ และ “เครือข่ายผักฝ้าย” ตลอดจนประชาชนระดับรากหญ้าต่างก็พึงพิงพรรคการเมือง และผู้นำพรรคการเมืองในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติอย่างพรรคไทยรักไทยทั้งสิ้น

บริบททางการเมืองระดับชาติที่มีผลต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2547 (การเลือกตั้งนายก อบจ. โดยตรงครั้งแรก) ในภาพรวม

ภายหลังที่ร่างพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2546 ที่กำหนดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงได้ผ่านสภา เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2546¹² และประกาศใช้เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 ซึ่งในขณะนั้น นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ได้หมดวาระลงในวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 จังหวัดบุรีรัมย์จึงเป็นจังหวัดแรกที่ได้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรง ต่อมาได้มีการจัดการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นทั่วประเทศทั้ง 74 จังหวัด รวมทั้งจังหวัดศรีสะเกษด้วย โดยเป็นการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงภายใต้กฎหมายใหม่ และภายใต้บริบทแห่งยุคที่นักธุรกิจการเมืองภูมิภาค เครือข่ายอุปถัมภ์ และ “เครือข่ายผักฝ้าย” ตลอดจนประชาชนระดับรากหญ้าต่างก็พึงพิงพรรคการเมือง และผู้นำพรรคการเมืองในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติอย่างพรรคไทยรักไทยแทบทั้งสิ้น¹³

ภายหลังการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นทั่วประเทศทั้ง 74 จังหวัด เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2547 วุฒิสภา ดันไชย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า กล่าวถึงผลการเลือกตั้งว่า ในจำนวนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง 74 คนนั้น พบว่าเป็นอดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากถึง 38 คน หรือเกินกว่า 50% เป็นคนเดิม นอกจากนี้จากการตรวจสอบข้อมูลของสถาบันพระปกเกล้าใน 27 เขตเลือกตั้งพบว่า การหาเสียงโดยใช้นโยบายนั้นมีเฉพาะในเขต

¹² คมชัดลึก (4 พฤศจิกายน 2546) : 15.

¹³ สิริพรรณ นกสวน, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย, น.254-257.

เทศบาลเท่านั้น นอกนั้นเป็นการหาเสียงในเชิงอุปถัมภ์ และหากมองนัยทางการเมืองจาก พฤติกรรมการเลือกตั้ง การจัดกลุ่มการเลือกตั้ง รวมทั้งการสนับสนุนของพรรคการเมือง จะเห็นว่า มีอยู่ 3 ประเภท คือ 1) ขั้วการเมืองชัดเจน 2) แข่งกันเองระหว่างกลุ่มในพรรคเดียวกัน 3) เป็นแบบ ผสม โดยเฉพาะการแข่งขันเองระหว่างกลุ่มในพรรคเดียวกัน มีผู้สมัครนายก อบจ. อยู่กลาง ระหว่าง ส.ส. สองกลุ่มในพรรคเดียวกันสู้กันเอง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากอยู่ภายใต้ บริบทของรัฐบาลพรรคไทยรักไทย ที่เป็น “พรรคใหญ่พรรคเดียวครอบงำ” ซึ่งหากเป็นรัฐบาลผสม หลายพรรค ปรากฏการณ์นี้อาจไม่เกิดขึ้น¹⁴ และการเลือกตั้งในครั้งนี้ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ในขณะนั้นมองว่าบรรยากาศการเลือกตั้งส่วนใหญ่จะอิงกับการเมืองระดับชาติมาก เช่น หากเป็นจังหวัดทางภาคใต้ก็จะดูว่าเป็นประชาธิปัตย์สายไหน หาก เป็นจังหวัดในภาคอื่นๆ ก็จะดูว่าเป็นไทยรักไทยสายไหน จึงทำให้การเลือกตั้งนายก อบจ. ในครั้งนี้ เสมือนเป็นการเลือกตั้งสาขาพรรคที่ชัดเจนมาก¹⁵

บริบททางการเมืองไทยในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาฯ และนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 (การเลือกตั้งนายก อบจ. โดยตรง ครั้งที่สอง)

ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 ถือเป็นการกลับมาของขั้ว อำนาจเก่า (พรรคไทยรักไทย) ซึ่งเดิมมีความเข้มแข็ง เคยเป็นพรรครัฐบาล “พรรคเดียวครอบงำ” นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 เรื่อยมาจนกระทั่งเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 โดยคณะ ปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ซึ่งมี พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้าคณะ ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปที่กำหนดจัดขึ้นในเดือน

¹⁴ วุฒิสภา ดันไชย, “ถอดรหัส อบจ. ใหม่กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจริงหรือ?” ประชาชาติธุรกิจ (29 มีนาคม 2547) : 8, 16.

¹⁵ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, “ถอดรหัส อบจ. ใหม่กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจริงหรือ?” ประชาชาติธุรกิจ (29 มีนาคม 2547) : 16.

ตุลาคม พ.ศ.2549 หลังจากที่มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 24 เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2549 ถูกศาลตัดสินให้เป็นโมฆะ¹⁶

ภายหลังการรัฐประหาร คปค. ได้จัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวโดยมี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จนกระทั่งมีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 ถือเป็นการเปิดโอกาสในการกลับมาของชั่วคราวเก่า ซึ่งการกลับมาในครั้งนี้ภายใต้ชื่อพรรคพลังประชาชนนั้นเป็นที่รู้จักกันว่า แม้พรรคไทยรักไทยจะโดนยุบไปแล้วแต่ก็ยังมีพรรคพลังประชาชนที่ถือว่าเป็น “นอมินี” ที่มีความจงรักภักดีสูงของพรรคไทยรักไทย ที่จะมาสืบทอดเจตนารมณ์ หรือนโยบายประชานิยม ซึ่งยังต้องใช้ฐานเสียงจากชนบท เพื่อให้ได้ตัวแทนจากท้องถิ่นมาเป็นรัฐบาลมากขึ้น มีข่าวการซื้อเสียง และการถอนทุนคืนด้วยการคอร์รัปชัน การเกิดความขัดแย้งกับชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใหญ่ๆ จนขยายตัวเป็นการขับไล่รัฐบาลเรื่อยมา¹⁷

การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 แม้ว่าจะมีพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งหลายสิบพรรค แต่มีเพียง 7 พรรคที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าสู่สภา ซึ่งภายหลังการชนะการเลือกตั้ง พรรคพลังประชาชนก็ได้จัดตั้งรัฐบาลผสม 6 พรรคขึ้นมาโดยมีนักการเมืองส่วนใหญ่เป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทยเดิมที่โดนยุบไปในปี พ.ศ. 2550 ได้แก่ พรรคพลังประชาชน (ส.ส. 233 คน) พรรคชาติไทย (ส.ส. 34 คน) พรรคเพื่อแผ่นดิน (ส.ส. 24 คน) พรรคมัชฌิมาธิปไตย (ส.ส. 11 คน) พรรครวมใจชาติพัฒนา (ส.ส. 9 คน) และพรรคประชากร (ส.ส. 5 คน) รวมทั้งสิ้น 316 คน จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสภา 480 คน โดยมีนายสมัคร สุนทรเวช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี¹⁸

การเป็นรัฐบาลผสม 6 พรรคโดยมีพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลนั้น ย่อมเป็นการบ่งบอกถึงความไร้เสถียรภาพที่อาจเกิดขึ้น และเป็นการสิ้นสุดความเป็น “พรรคเดียวครอบงำ” ที่เกิดจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2540 ที่มีฐานคติว่าระบบทวิพรรค

¹⁶ รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ.2549. “[http://th.wikipedia.org/wiki/ 2006Thailand coup detat.](http://th.wikipedia.org/wiki/2006Thailand_coup_detat)” 21 พฤศจิกายน 2551.

¹⁷ ธีรยุทธ บุญมี, “วิเคราะห์การเมืองไทย” ไทยโพสต์ (2 พฤษภาคม 2551) : 5.

¹⁸ “อำนาจที่เหนืออำนาจ” สยามรัฐ (28 มิถุนายน 2551) : 2.

ดีกว่าระบบพหุพรรค¹⁹ ที่ปรากฏผ่านพรรคไทยรักไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ถึงปี พ.ศ.2549 ก่อนที่จะเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ซึ่งรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2550 มีเจตนารมณ์ที่ต่างไปจากรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2540 อยู่มาก โดยสะท้อนออกมาในรูปของรัฐบาลผสม 6 พรรคโดยมีพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ที่บ่งบอกถึงความสำเร็จในการขจัด “ระบอบเผด็จการทุนนิยม” ของพรรคไทยรักไทย ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจทางการเมือง หรือเป็นการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจขึ้นใหม่ระหว่างสถาบันการเมืองการปกครองต่างๆ โดยลดทอนอำนาจอิสระของฝ่ายบริหาร นักการเมืองจากการเลือกตั้งโดยรวม แกนนำพรรคการเมืองระดับชาติ และลดทอนความเป็นไปได้ของ “พรรคใหญ่ ทุนใหญ่” จะผูกขาดทางการเมือง²⁰ ซึ่งถือเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ของการรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549²¹

ดังนั้น การเสื่อมลงของพรรคการเมืองและผู้นำพรรคการเมือง รวมทั้งชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner) ในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติ ย่อมก่อให้เกิดการลดการพึ่งพาของนักธุรกิจการเมืองภูมิภาค เครือข่ายอุปถัมภ์ และ “เครือข่ายผักฝ้าย” ตลอดจนประชาชนในชนบทระดับรากหญ้า แม้ว่าพรรคไทยรักไทยจะมีพรรคพลังประชาชนที่ถือว่าเป็น “นอมินี” ที่มีความจงรักภักดีสูงที่จะมาสืบทอดเจตนารมณ์ หรือนโยบายประชานิยมก็ตาม²² แต่ที่เห็นได้ชัดเจนคือชื่อเสียงของพรรค (party banner) และตัวผู้นำพรรคการเมือง อาจไม่ได้เป็นเงื่อนไขหลักในการเลือกสังกัดพรรคของนักการเมือง ตลอดจนการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของประชาชน อย่างเช่นในยุคของพรรคไทยรักไทยในอดีต²³

¹⁹ รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, เศรษฐศาสตร์รัฐธรรมนูญ: บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เล่ม 2, น.207-226.

²⁰ เกษียร เตชะพีระ. “<http://www.midnightuniv.org/midnight2544/0009999488.html>.” 21 พฤศจิกายน 2551.

²¹ คณิน บุญสุวรรณ, รัฐธรรมนูญ 2550 ทำไมต้องแก้, (กรุงเทพฯ : บริษัท ก. พล 1996 จำกัด, 2551), น.4-7.

²² ธีรยุทธ บุญมี, “วิเคราะห์การเมืองไทย” : 5.

²³ สิริพรรณ นกสวน, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย, น.255.

ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 ที่เป็นจุดกำเนิดรัฐบาลผสม 6 พรรค โดยการจัดตั้งของพรรคพลังประชาชนภายใต้การนำของนายสมัคร สุนทรเวช ที่มี ส.ส. ของพรรค 233 คน จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสภา 480 คน ซึ่งแม้จะไม่มากเท่าในสมัยพรรคไทยรักไทยในอดีต แต่ก็ถือว่ามากจนเกือบถึงกึ่งหนึ่งของสภา จึงถือเป็นการเน้นย้ำถึงความเข้มแข็ง และเหนียวแน่นของฐานคะแนนเสียง โดยดูได้จาก ส.ส. ส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นอดีต ส.ส. พรรคไทยรักไทยแทบทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการเน้นย้ำความสำคัญของแนวคิดหรือตัวแบบ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ของเอนก เหล่าธรรมทัศน์ ที่อธิบายปรากฏการณ์นี้ว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้ ส.ส. ชนะการเลือกตั้งเข้ามานั้นคือ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ไม่ใช่พรรคการเมือง กล่าวคือ ส.ส. ที่ชนะการเลือกตั้งเข้ามานั้นล้วนแล้วแต่สร้าง “เครือข่ายฝักฝ่าย” ที่เป็นฐานเสียงขึ้นมาเองโดยไม่เกี่ยวกับพรรคการเมือง โดยการยึดโยงสร้างสายสัมพันธ์ด้วยการอุปถัมภ์ค้ำจุนหัวคะแนน และประชาชนในเขตเลือกตั้งอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้ว่า ส.ส. คนนั้นจะย้ายไปที่พรรคก็ตาม²⁴

จากที่กล่าวมานั้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า บริบททางการเมืองไทยในช่วงก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภา และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 (การเลือกตั้งนายก อบจ. โดยตรงครั้งที่สอง) ในยุคสมัยของพรรคพลังประชาชนนั้น เป็นยุคที่นักธุรกิจการเมืองภูมิภาค เครือข่ายอุปถัมภ์ และ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ตลอดจนประชาชนระดับรากหญ้าต่างก็ลดการพึ่งพิงพรรคการเมือง และผู้นำพรรคการเมืองในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติ เนื่องจาก “เครือข่ายฝักฝ่าย” กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญใหม่แทนกลุ่มทุน ชื่อเสียงของพรรค (party banner) บทบาทพรรคการเมือง และผู้นำพรรคการเมืองในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติ ในแง่หนึ่งจึงเป็นการเปลี่ยนจุดพึ่งพิง หรือเพิ่มบทบาทความสำคัญของนักการเมืองภูมิภาค และท้องถิ่น รวมทั้งกลไก “เครือข่ายฝักฝ่าย”

²⁴ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น : ปัญหาการเมืองการปกครองที่ระดับชาติ อันสืบเนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอ, (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาและพัฒนาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น.57-75.

บริบททางการเมืองระดับชาติที่มีผลต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 ในภาพรวม

หลังจากที่มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงเป็นครั้งแรกผ่านมามากกว่า 4 ปี ในปี พ.ศ.2551 ซึ่ง ประพันธ์ นัยโกวิท คณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้านบริหารงานเลือกตั้งในขณะนั้น เปิดเผยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 74 จังหวัด ซึ่งไม่รวมจังหวัดบุรีรัมย์และกรุงเทพมหานคร โดยในวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 จังหวัดที่มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพร้อมกันมี 4 จังหวัด คือ จังหวัดชลบุรี จังหวัดหนองคาย จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี²⁵ ซึ่งการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษในครั้งนี้ อยู่ภายใต้บริบทของความอ่อนแอของระบบพรรคการเมือง ตลอดจนผู้นำทางการเมืองในรูปของรัฐบาลผสม แต่ในขณะเดียวกันบทบาทความสำคัญของนักการเมืองภูมิภาคและท้องถิ่นรวมทั้งกลไก “เครือข่ายฝักฝ่าย” กลับโดดเด่นขึ้นมา โดยเฉพาะ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ถึงขั้นกลายเป็นเงื่อนไขหลักที่ต้องมีของนักการเมืองในทุกระดับที่ปรารถนาชัยชนะในการเลือกตั้ง²⁶

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551

สำหรับการเลือกตั้งของจังหวัดศรีสะเกษ นพดล ชำนาญคำ ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ในฐานะผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ให้สัมภาษณ์ว่า เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ได้สิ้นสุดวาระลงเมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2551 ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 2 พ.ศ.2546 มาตรา 7 กำหนดให้มีการเลือกตั้งภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ครบวาระ ประกอบกับมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ กำหนดให้มีการ

²⁵ มติชน (22 มีนาคม 2551) : 14.

²⁶ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น : ปัญหาการเมืองการปกครองที่ระดับชาติ อันสืบเนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอ, น.57-75.

เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ในวันเสาร์ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 เวลา 08.00-15.00 น.²⁷

สำหรับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถเลือกได้เพียง 1 คน และการเลือกตั้งให้ถือเขตปกครองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีพื้นที่ทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน ทุกตำบล และทุกอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นเขตเลือกตั้งโดยบัตรเลือกตั้งที่ใช้เลือกนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะใช้บัตรสีแดง ในส่วนจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จะมีการเลือกตั้งทั้งสิ้น 36 คน จากทั้งหมด 36 เขตเลือกตั้ง ใน 22 อำเภอ โดยการเลือกตั้งให้ถือเขตของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยบัตรเลือกตั้งที่ใช้เลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะใช้บัตรสีน้ำเงิน สำหรับการนับคะแนนการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งจะนำคะแนนจากทุกหน่วยเลือกตั้งมานับคะแนนรวมกัน ณ สถานที่นับคะแนนกลางที่แต่ละอำเภอกำหนดไว้ อำเภอละ 1 จุด ส่วนการนับคะแนนการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะนำคะแนนจากทุกหน่วยเลือกตั้งมานับคะแนนรวมกัน ณ สถานที่นับคะแนนกลาง ของแต่ละเขตเลือกตั้งที่กำหนดไว้ เขตเลือกตั้งละ 1 จุดเช่นกัน สำหรับการนับคะแนน ณ สถานที่นับคะแนนกลาง จะทำให้หวัคคะแนนผู้สมัครรวมทั้งผู้สมัครไม่ทราบว่าจะชนะของตนในแต่ละหมู่บ้าน แต่ละตำบล ได้ตรงตามเป้าหรือไม่เนื่องจากตรวจสอบได้ยาก ดังนั้น ประชาชนไม่ต้องกังวลว่าหวัคคะแนนจะตามมาเอาผิดด้วย²⁸

สำหรับการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาฯ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 17-21 มีนาคม พ.ศ.2551 ที่ผ่านมามีผู้สมัครทั้ง 36 เขต รวมทั้งสิ้น 314 คน เป็นชาย 269 คน และหญิง 45 คน และผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 9 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 5 คน²⁹ ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นที่

²⁷ สัมภาษณ์ นพดล ขำนาญคำ, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

²⁸ เรื่องเดียวกัน.

²⁹ <http://ndc.prd.go.th/mobile/submore.asp?pageid=449&directory=2005&contents=78903&pageno=2015&no=12087>. 21 พฤศจิกายน 2551.

ทราบกันดีว่าเป็นการแข่งขันกันอย่างชัดเจนระหว่างอดีตนายก อบจ. นายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัคร หมายเลข 8 กับอดีต ส.ว. นางสุนีย์ อินฉัตร ผู้สมัคร หมายเลข 4 เนื่องจากในบรรดา ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. ทั้ง 9 คนนั้น มีเพียง 2 คนนี้เท่านั้นที่มีความพร้อมมากที่สุด³⁰ การเลือกตั้งในครั้งนี้จึงเป็นการต่อสู้กันระหว่างขั้วหรือกลุ่ม “เครือข่ายฝักฝ่าย” ภายในจังหวัดศรีสะเกษ คือ “กลุ่มคนท้องถิ่น” นำโดยอดีตนายก อบจ. ศรีสะเกษ นายวิจิต ไตรสรณกุล ที่มีความพร้อมในเรื่อง “เครือข่ายฝักฝ่าย” ที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพมากที่สุด กับ “กลุ่มรักศรีสะเกษ” นำโดยอดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดศรีสะเกษ นางสุนีย์ อินฉัตร ที่มีความพร้อมในเรื่องทุนทรัพย์มากที่สุด³¹ และการเลือกตั้งในครั้งนี้ได้รับการขนานนามจากสื่อมวลชนต่างๆ ว่าเป็น “ศึกช้างชนช้าง” และมีความร้อนแรงราวกับ “แม่น้ำมูลเดือด”³² ก่อนอื่นต้องขอกล่าวถึงประวัติส่วนตัวโดยสังเขปของแกนนำของทั้งสองกลุ่มดังนี้

1. “กลุ่มคนท้องถิ่น” นำโดยอดีตนายก อบจ. ศรีสะเกษ นายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัคร หมายเลข 8 อายุ 50 ปี มีภรรยาชื่อ นางสุนิสา ไตรสรณกุล นายวิจิตเป็นคนจังหวัดศรีสะเกษโดยกำเนิด และเกิดที่ อ. กันทรลักษ์ จ. ศรีสะเกษ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเข้าสู่แวดวงการเมืองท้องถิ่นครั้งแรกด้วยตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ 2 สมัยซ้อน คือ ในปี พ.ศ.2533-2538 พ.ศ.2538-2542 ต่อมาได้รับเลือกเป็นนายก อบจ. ศรีสะเกษสมัยแรกในปี พ.ศ.2543-2547 และสมัยที่ 2 จากการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรกในปี พ.ศ.2547-2551 และเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน³³

2. “กลุ่มรักศรีสะเกษ” นำโดยอดีตสมาชิกวุฒิสภา จ. ศรีสะเกษ ปี พ.ศ.2543-2547 นางสุนีย์ อินฉัตร ผู้สมัครหมายเลข 4 อายุ 67 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และกำลังศึกษาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³⁰ สัมภาษณ์ นพดล ชำนาญคำ, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

³¹ เรื่องเดียวกัน.

³² “<http://www.oknation.net/blog/manoon/2008/04/04/entry-1>.” 21 พฤศจิกายน 2551.

³³ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

เดิมมีพื้นเพเป็นคนจังหวัดนครสวรรค์ จากนั้นได้แต่งงานและย้ายถิ่นฐานไปประกอบธุรกิจส่วนตัวที่ จังหวัดชลบุรี และประสบความสำเร็จบนเส้นทางสายธุรกิจจึงได้เดินสายทำบุญตามวัดต่างๆ ทั่วประเทศ กระทั่งปี พ.ศ.2533 ได้เดินทางมาทำบุญที่วัดแห่งหนึ่งในจังหวัดศรีสะเกษเกิดหลงเสน่ห์ แดนลำนวนเข้าจึงได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่ อ. ปรางค์กู๋ เมื่อปี พ.ศ.2537 และได้ก่อตั้งมูลนิธิสุนีย์ อินฉัตร ให้การช่วยเหลือเด็กยากจน พร้อมทั้งได้ก่อตั้งกลุ่มสตรี พร้อมให้การสนับสนุนส่งเสริม อาชีพต่างๆ ให้กับกลุ่มแม่บ้าน รวมทั้งได้เดินสายทำบุญตามวัดและงานการกุศลต่างๆ เรื่อยมา อย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่รู้จักทั่วไปของคนจังหวัดศรีสะเกษภายในเวลาไม่นาน³⁴

ผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551

จากการนับคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่เหลือที่มีปัญหาเรื่องการกระทำผิดขั้นตอน ซึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษได้มีมติให้นับคะแนน เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2551 ตามมติของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (มติในการประชุม กกต.กลาง ครั้งที่ 57/2551 เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2551)³⁵ เมื่อรวมกับผลคะแนนในหน่วยอื่นๆ ที่นับไปเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 ผล ปรากฏว่าอดีตนายก อบจ. นายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัครฯ หมายเลข 8 หัวหน้ากลุ่ม “คนท้องถิ่น” ได้คะแนนรวม 280,974 คะแนน ชนะคู่แข่งที่เป็นอดีต ส.ว. จ.ศรีสะเกษ นางสุนีย์ อินฉัตร ผู้สมัครฯ หมายเลข 4 หัวหน้ากลุ่ม “รักศรีสะเกษ” ซึ่งได้คะแนนรวม 215,174 คะแนน³⁶ ซึ่งผลคะแนนรวม ของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 9 คน มีดังนี้

³⁴ โฟล์ดทูเดย์ (23 เมษายน 2551) : A 10.

³⁵ “<http://ndc.prd.go.th/mobile/submore.asp?pageid=449&directory=2005&contents=86245&pageno=1285&no=7705>.” 21 พฤศจิกายน 2551.

³⁶ “<http://72.14.235.132/search?q=cache:gTP9nKnx-TEJ:ndc.prd.go.th/mobile/submore.asp>.” 21 พฤศจิกายน 2551.

ผลการนับคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ³⁷

ลำดับที่	ชื่อผู้สมัคร	หมายเลขประจำตัวผู้สมัคร	ได้คะแนน
1	นายวิฑิต ไตรสรณกุล	8	280,974
2	นางสุนีย์ อินฉัตร	4	215,174
3	นายสิทธิชัย จิ่งตระกูล	1	8,661
4	นางปรางทิพย์ อินตะนัย	3	8,020
5	นางสาววิไลดา อินฉัตร	9	6,032
6	นางสาวทองใส โปร่งจิต	7	5,523
7	นายมานิษฐ์ นรมาศ	2	3,700
8	นางสาวสุภาภรณ์ จันทรจรัสจิตต์	6	3,157
9	นายไชยรงค์ เวชกามา	5	2,828

สำหรับผลการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบจ. ใน 22 อำเภอ 36 เขตเลือกตั้ง มีผลผู้สมัครที่ได้รับคะแนนมากเป็นอันดับ 1 ในแต่ละเขตเลือกตั้งดังนี้ 1. อำเภอเมืองศรีสะเกษ เขต 1 นายเกียรติพงศ์ จินตนะกุล เขต 2 นายฤทธิ์ชัย ชาลากุลพฤติ เขต 3 นายบุญ ไสยสมบัติ 2. อำเภอกันทรลักษ์ เขต 1 นายคชายุทธ แซ่เตีย เขต 2 นายวิบูลย์ สหรัตน์(คนใหม่) เขต 3 นาง ศิริรัตน์ โหตะไวยยะ(คนใหม่) เขต 4 นายยงค์ดี ตั้งพูนผลสวัสดิ์ เขต 5 นายบุญทิต ลาพันธ์ (คนใหม่) 3. อำเภอขุขันธ์ เขต 1 นายกิติ ทองตัน เขต 2 นายวันต์ จิตสัมฤทธิ์ (คนใหม่) เขต 3 นายผลสาทอง 4. อำเภออุทุมพรพิสัย เขต 1 นายธนกฤษ จิวิภากร เขต 2 นายนภดล ตั้งพูนผลสวัสดิ์ เขต 3 นายสุริยาพร เพียรกลีกรรณ์ 5. อำเภอกันทรารมณ เขต 1 นายประจวบ วงศ์ใหญ่ เขต 2 ชัยพร จงจัญญเกียรติ์ 6. อำเภอขุนหาญ เขต 1 นายอรรควิช คุโรพานันท์ เขต 2 นายไสว ไชยสุวรรณ 7. อำเภอราษีไศล เขต 1 นายยุทธศักดิ์ เย็นใจ เขต 2 นายอภิสิทธิ์ แซ่อึ้ง 8. อำเภอ

³⁷ ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เรื่องผลการนับคะแนนเลือกตั้ง" พ.อ.15 (6 พฤษภาคม 2551).

ปรางค์กู่ เขต 1 นายประเมศร์ รัตนกมลเศรษฐ์ เขต 2 นายอำเภอ ไพ่งแจ่ม 9. อำเภอไพรบึง เขต 1 นายวิสุทธิชาติ ปัญญาทรงรุจิ 10. อำเภอขามเฒ่า เขต 1 นายวีระชัย จักรวรรณพร 11. อำเภอห้วยทับทัน เขต 1 นายอาธิคม เจริญตระกูล 12. อำเภอบึงบูรพ์ เขต 1 นายสุรารุณ ปัญจสุวงค์ 13. อำเภอโนนคูณ เขต 1 นายวิชัย สุทธาคง 14. อำเภอโนนสูง เขต 1 นายคำ คำผิง 15. อำเภอศรีรัตน เขต 1 นางนลิตา ไตรสรณกุล 16. อำเภอวังหิน เขต 1 นายสุพล ดวนสูง 17. อำเภอภูสิงห์ เขต 1 นายอนุวัฒน์ ธรรมพร 18. อำเภอเมืองจันทร์ เขต 1 นายนัท สัมโย 19. อำเภอเบญจลักษ์ เขต 1 นายวีระศักดิ์ คณานิษฐ์ 20. อำเภอพยุห์ เขต 1 นายสมหวัง พุ่มไม้ 21. อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ เขต 1 นายประวิตร ดิยวรรณ 22. อำเภอศิลาลาด เขต 1 นางสาว ภัทรธัญญา แซ่จึ้ง³⁸

นอกจากนี้ นพดล ชำนาญคำ ปลัด อบจ. ศรีสะเกษ ในฐานะผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำ อบจ. ศรีสะเกษ เปิดเผยว่าลูกทีมกลุ่ม “คนท้องถิ่น” ภายใต้การนำของ นายวิจิต ไตรสรณกุล ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอดีต ส.อบจ. ชนะการเลือกตั้ง ส.อบจ. ได้เกือบยกทีมคือ 27 เขต จากทั้งหมด 36 เขต ส่วนที่เหลืออีก 9 เขต เป็นลูกทีมกลุ่ม “รักศรีสะเกษ” ภายใต้การนำของ นางสุนีย์ อินฉัตร โดยผู้สมัคร ส.อบจ. ทั้งสองกลุ่มนั้นมีสิ่งที่ยังบอกถึงการเป็นลูกทีมหรือสังกัดของกลุ่มอย่างชัดเจนก็คือ การถ่ายรูปคู่หรือมีภาพหัวหน้าที่เป็นผู้สมัครนายก อบจ. ปรางค์กู่ กับบนภาพป้ายโฆษณาหาเสียง นอกจากนี้ยังมีจุดสังเกตอีกอย่างคือ หมายเลขของผู้สมัครที่เป็นลูกทีมจะล้อมาจากหมายเลขผู้สมัครที่เป็นหัวหน้าทีม เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำของผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง³⁹

จากผลการเลือกตั้งนายก อบจ. และ ส.อบจ. จะเห็นได้ชัดเจนว่าถึงแม้จะมีผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษมากถึงจำนวน 9 คน แต่มีเพียง 2 คน หรือ 2 กลุ่มชั่วคราวเมืองใหญ่ในจังหวัดเท่านั้นที่เป็นคู่แข่งกันอย่างเด่นชัด และมีโอกาสชนะการเลือกตั้งมากกว่าคนอื่น หรือกลุ่มอื่น ซึ่งก็คือการแข่งขันกันระหว่าง อดีตนายก อบจ. นายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัคร หมายเลข 8 กับอดีต ส.ว. นางสุนีย์ อินฉัตร ผู้สมัคร หมายเลข 4⁴⁰

³⁸ สัมภาษณ์ นพดล ชำนาญคำ, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

³⁹ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน.

บทบาทของพรรคการเมืองในการสนับสนุนและส่งตัวผู้สมัครฯ ลงสมัครรับเลือกตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551

จากการศึกษาพบว่า บทบาทพรรคการเมืองของไทยในการคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในนามของพรรค หรือบทบาทในการสร้างผู้นำทางการเมือง นับว่ามีน้อยมากต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อครั้งที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 เนื่องจากนายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง รวมทั้งคู่แข่งคือนางสุณีย์ อินฉัตร ที่ได้คะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นอันดับสอง ต่างก็ไม่ได้ลงสมัครและหาเสียงในนามของพรรคการเมืองใด⁴¹ กล่าวคือ พรรคการเมืองไม่ได้มีส่วนในการคัดเลือกตัวบุคคลเพื่อลงสมัครในนามพรรคตั้งแต่ต้น ดังนั้น แรงสนับสนุนช่วยเหลือในการหาเสียงจึงไม่ได้มาจากพรรคการเมือง รวมทั้งไม่มีการฟุ้งฟิง “ชื่อเสียงของพรรค (party banner)”⁴² หากแต่แรงสนับสนุนช่วยเหลือมาจาก ส.ส. ของพรรคที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้สมัครฯ กับ ส.ส. และในการลงมายังก็เป็นเรื่องส่วนตัวของ ส.ส. ซึ่งไม่เกี่ยวกับพรรคการเมืองแต่อย่างใด⁴³

สำหรับแรงสนับสนุนช่วยเหลือหลักของ นายวิจิต ไตรสรณกุล ที่เป็น ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ มีอยู่ 5 คน คือผู้ที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นการเลือกตั้ง ส.ส. ระบบสัดส่วนที่มีขึ้นควบคู่ไปกับการเลือกตั้ง ส.ส. ระบบเขต ถือเป็นการเลือกตั้งรูปแบบใหม่ตามกติการัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 ที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบมาจากการเลือกตั้ง ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อหรือปาร์ตี้ลิสต์ โดยมีการเลือกตั้ง ส.ส. ระบบเขต จำนวน ส.ส. 400 คนเท่าเดิม แต่เปลี่ยนรูปแบบการเลือกตั้งจากแบบวันแมนวันโหวตที่แบ่งเขตเล็กมี ส.ส. เขตละ 1 คน มาเป็นแบบแบ่งเขตเรียงเบอร์แบ่งเขตใหญ่ขึ้น แต่ละเขตมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คน ซึ่ง ส.ส.

⁴¹ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁴² สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จิ่ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁴³ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

จังหวัดศรีสะเกษที่ได้รับเลือกตั้งทั้ง 9 คน ในจำนวนนี้แบ่งเป็น ส.ส. สังกัดพรรคพลังประชาชน จำนวน 7 คน ส.ส. สังกัดพรรคชาติไทย จำนวน 1 คน และส.ส. สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ จำนวน 1 คน แต่มี ส.ส. ที่เป็นแรงสนับสนุนช่วยเหลือนายวิจิต ไตรสรณกุล จำนวน 5 คน ดังนี้ ส.ส. เขต 1 ประกอบด้วย นายปวีณ แซ่จิ่ง พรรคพลังประชาชน ส.ส. เขต 2 ประกอบด้วย 1. นายวีระพล จิตสัมฤทธิ์ พรรคพลังประชาชน 2. นายพรศักดิ์ เจริญประเสริฐ พรรคพลังประชาชน (ผู้ซึ่งนางสุนีย์ อินฉัตร เคยได้ให้การสนับสนุนจนได้รับเลือกเป็น ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษเมื่อครั้งการลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. สังกัดพรรคชาติพัฒนา) ส.ส. เขต 3 ประกอบด้วย 1. นางอุดมลักษณ์ เพ็ญรพัฒน์ พรรคประชาธิปัตย์ 2. นายธีระ ไตรสรณกุล พรรคพลังประชาชน⁴⁴

หากย้อนดูกลุ่ม ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง 5 คน ที่เป็นแรงสนับสนุนช่วยเหลือนายวิจิต ไตรสรณกุล นั้น แม้จะต่างพรรคกัน แต่ส่วนใหญ่ก็คือ ส.ส. พรรคพลังประชาชนที่มาจากพรรคไทยรักไทยเดิม โดยเฉพาะ ส.ส. หลายสมัยที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือนายวิจิต ไตรสรณกุล มาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ.2544 คือ นายปวีณ แซ่จิ่ง ส.ส. เขต 9 พรรคไทยรักไทย เรื่อยมาถึงการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2549 มีนายพรศักดิ์ เจริญประเสริฐ ส.ส. เขต 8 พรรคไทยรักไทยเพิ่มขึ้นมา จนกระทั่งการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 นำมาสู่การมีแรงสนับสนุนช่วยเหลือเป็น ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษมากถึง 5 คน ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งในจำนวนนี้มี ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ ที่เคยเป็นแรงสนับสนุนช่วยเหลือและต่างพึ่งพาอาศัยกันในการหาเสียงเลือกตั้งกับนายวิจิต ไตรสรณกุล มาโดยต่อเนื่องและยาวนานที่สุดคือ นายปวีณ แซ่จิ่ง⁴⁵ ผู้ซึ่งเคยอยู่ในแวดวงการเมืองท้องถิ่นมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ.2518-2547 เป็นอดีตประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษหลายสมัย และเป็นอดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ก่อนที่จะก้าวเข้าสู่การเมืองระดับชาติ⁴⁶

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁶ สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จิ่ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม

จะเห็นได้ว่าโยงใยความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างนายปวีณ แซ่จึ้ง กับนายวิจิต ไตรสรณกุล นั้นเป็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนถึงความเกี่ยวพันเชื่อมโยงระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับการเมืองระดับชาติที่ ส.ส. ของพรรคได้สร้างโยงใยเป็นสายสัมพันธ์ “เครือข่ายผักฝ้าย” ส่วนตัวระหว่างตนเองกับนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่กันเองโดยปราศจากการก้าวท้าวแทรกแซงของพรรคหรือผู้นำพรรคการเมือง⁴⁷ ไม่ว่า ส.ส. จะย้ายหรือเปลี่ยนสังกัดพรรคไปก็พรรคก็ตาม “เครือข่ายผักฝ้าย” ส่วนตัวที่พัฒนาร่วมกันขึ้นมานี้ก็จะยังอยู่และคงความเหนียวแน่นต่อไป⁴⁸

แรงสนับสนุนช่วยเหลือของนายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัครฯ หมายเลข 8 ที่ได้รับการช่วยเหลือจาก ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษจำนวน 5 คน จาก 2 พรรคการเมือง นั้นเป็นเพราะนายวิจิต ไตรสรณกุล กับ ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง 5 คนนั้นต่างก็พึ่งพิงซึ่งกันและกันในการหาเสียงเลือกตั้ง กล่าวคือ เขตเลือกตั้งของนายก อบจ. เมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 นั้นใช้เขตพื้นที่ของทั้งจังหวัดศรีสะเกษเป็นเขตเลือกตั้ง ซึ่งทับซ้อนหรือเป็นพื้นที่เดียวกันกับเขตเลือกตั้ง ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษที่มีขึ้นก่อนหน้าในคราวการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 ซึ่งเป็นการเลือกตั้ง ส.ส. ระบบสัดส่วนที่มีขึ้นควบคู่ไปกับการเลือกตั้ง ส.ส. ระบบเขต โดยจังหวัดศรีสะเกษแบ่งเขตการเลือกตั้ง ส.ส. ออกเป็น 3 เขต แต่ละเขตมี ส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คน จึงทำให้พื้นที่ในการหาเสียงของ ส.ส. ทั้ง 3 เขต เป็นพื้นที่ในการหาเสียงเดียวกันกับผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. และการที่นายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. หมายเลข 8 ในการเลือกตั้งเมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 นั้นเป็นถึงอดีตนายก อบจ. ศรีสะเกษ อีกทั้งยังเคยมีประวัติอันยาวนานในแวดวงการเมืองท้องถิ่น⁴⁹ โดยเริ่มจากเคยเป็นอดีต ส.อบจ. 2 สมัยซ้อนในปี พ.ศ. 2533-2538 พ.ศ. 2538-2542 เคยเป็นอดีตนายก อบจ. ศรีสะเกษสมัยแรกในปี พ.ศ.2543-2547 และสมัยที่ 2 จากการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรกในปี พ.ศ.2547-2551 ก่อนหมดวาระลงเมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2551⁵⁰ จึงส่งผลให้ผู้สมัคร ส.ส. ระบบเขตทุกคนและทุกพรรคที่หวังชัยชนะในการ

⁴⁷ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁴⁸ สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จึ้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน.

⁵⁰ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

เลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 ที่มีขึ้นภายหลังการเลือกตั้งนายก อบจ. ศรีสะเกษที่เป็นการเลือกตั้งโดยตรงครั้งแรกในปี พ.ศ.2547 ประมาณ 3 ปี 9 เดือน หรือก่อนที่นายวิจิต ไตรสรณกุล จะอยู่ครบวาระนายก อบจ. ในอีกประมาณ 2 เดือนกว่า ต่างก็หวังพึ่งพิงนายวิจิต ไตรสรณกุล⁵¹ และนายวิจิต ไตรสรณกุล เองก็ต้องพึ่งพิง ส.ส. ในการหาเสียง เพราะในอีกไม่ถึง 3 เดือนก็จะครบวาระนายก อบจ.⁵² จึงถือว่าในช่วงที่นักการเมืองท้องถิ่นและนักการเมืองระดับชาติซึ่งต่างก็มีสนามการเลือกตั้งที่อยู่ในช่วงไล่เลี่ยกันนี้ เป็นช่วงที่ต่างฝ่ายต่างก็มีความจำเป็นต้องพึ่งพิงกันในการหาเสียงกันอย่างยิ่งยวด ในลักษณะต่างช่วยเหลือตอบแทน เพื่อจุดหมายในการชนะการเลือกตั้งของตนเอง จึงเป็นที่มาของแรงสนับสนุนช่วยเหลือของนายวิจิต ไตรสรณกุล ที่ได้มาจาก ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษทั้ง 5 คน⁵³

การสนับสนุนช่วยเหลือของ ส.ส. จาก 2 พรรคการเมืองทั้ง 5 คน ก็เป็นไปโดยลำพัง โดยปราศจากการสนับสนุนของพรรคหรือหัวหน้าพรรค และแรงสนับสนุนช่วยเหลือก็ไม่ได้มาจาก ส.ส. ที่สังกัดพรรคการเมืองเดียวกันทั้งหมด หากแต่ประกอบไปด้วย ส.ส. ของ 2 พรรคการเมืองรวมทั้งไม่ได้ลงสมัครและหาเสียงในนามของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง⁵⁴ ดังที่นายวิจิต ไตรสรณกุล เองก็ให้สัมภาษณ์ไว้ตอนหนึ่งว่า “ผมไม่เคยเป็นสมาชิกของพรรคหรือสังกัดพรรคการเมืองใดๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พรรคการเมืองไม่เคยเข้ามายุ่ง และผมก็ไม่เคยไปยุ่งกับพรรคการเมือง แม้ว่าบางทีคนภายนอกอาจมองว่ามีพรรคการเมืองเข้าไปยุ่ง แต่แท้ที่จริงแล้ว จังหวัดศรีสะเกษอาจมีความแตกต่างจากที่อื่น เพราะที่นี่เป็นการเมืองท้องถิ่นล้วนๆ ซึ่งปลอดจากการแทรกแซงของการเมืองระดับชาติ และผู้สมัครนายก อบจ. ก็มีความจำเป็นอยู่ว่าต้องมีความสัมพันธ์กับ ส.ส. ในพื้นที่ ก็เพื่อจะได้อาศัยมาเป็นฐานเสียงให้ รวมทั้งการเมืองท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติต้องอาศัยพึ่งพิงกัน เช่น ด้วยข้อจำกัดของอำนาจหน้าที่บางอย่างทำให้นายก อบจ. ไม่สามารถให้การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ได้ เราก็จำเป็นต้องอาศัยนักการเมือง

⁵¹ สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จึ้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁵² สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁵³ เรื่องเดียวกัน.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน.

ระดับชาติเป็นผู้ประสานไปยังพรรคการเมือง หรือคณะรัฐมนตรีต่อไป แต่ที่กล่าวมาไม่ได้หมายความว่า เป็นการยุ่งเกี่ยวกับพรรคการเมือง เพราะการลงมาช่วยของ ส.ส. ไม่เกี่ยวกับพรรค แต่เป็นเรื่องส่วนตัวของ ส.ส. ที่ไม่ได้มาช่วยตามมติพรรคหรือตามที่หัวหน้าพรรคสั่ง ผมยอมรับว่า พรรคการเมืองเคยติดต่อประสานมาอยากให้ผมเป็นลูกทีม แต่ผมไม่สนใจเพราะไม่อยากจะถูกรวบจำ ซึ่งหากท้องถิ่นเข้าไปฝักใฝ่การเมืองระดับชาติ หรือเข้าไปสังกัดพรรคการเมือง ปัญหาที่จะตามมาคือพรรคจะลงมาครอบงำ แล้วเราก็จะต้องไปทำตามนโยบายพรรคการเมือง ขาดความเป็นอิสระในการบริหารและการกำหนดนโยบาย และการที่ ส.ส. คนใดจะช่วยใครก็ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัว ตัวอย่างเช่น ส.ส. ปิณฑ แซ่จึ้ง สังกัดพรรคพลังประชาชนในขณะนั้นก็ช่วยผมในขณะเดียวกัน ส.ส. ธเนศ เครือรัตน์ ก็สังกัดพรรคพลังประชาชนแต่ก็กลับไปช่วยฝ่ายตรงข้าม มันจึงไม่ใช่มติพรรคว่า ส.ส. พรรคนั้นต้องไปช่วยคนนั้นคนนี้ และการที่หากพูดถึงการเลือกตั้งนายก อบจ. หลายคนมักมองว่าเป็นการเลือกตั้งสาขาพรรคการเมือง อันนี้ผมว่าไม่จริง คืออาจจะใช้ได้กับจังหวัดอื่น แต่สำหรับศรีสะเกษแล้วจะกล่าวเช่นนั้นไม่ได้ เพราะที่นี่เป็นการเมืองท้องถิ่นล้วนๆ ที่ปราศจากการก้าวท้าวแย่งแซงของพรรคการเมือง”⁵⁵ และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ นพดล ชำนาญคำ ที่ว่า “การเลือกตั้งนายก อบจ. ที่หลายคนมักมองว่าเป็นการเลือกตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้น ผมว่ามันใช้ได้กับบางที่บางแห่ง และบางช่วงเวลาเท่านั้น เช่น ถ้าในจังหวัดทางภาคใต้ก็จะชัดเจนว่าเป็นการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มย่อยหรือมุ้งภายในพรรคประชาธิปไตยด้วยกัน แต่สำหรับในภาคอีสานแล้ว ตามประสบการณ์ของผมในฐานะที่เป็นปลัด อบจ. หรือเป็นข้าราชการท้องถิ่นมานานนั้น ผมมองว่ามันไม่ใช่ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อก่อนในช่วงปี พ.ศ.2547 ผมดำรงตำแหน่งที่จังหวัดมหาสารคาม ในการเลือกตั้งนายก อบจ. ตอนนั้นถือว่าอยู่ในช่วงบริบททางการเมืองที่มีพรรคไทยรักไทยเป็นรัฐบาลเข้มแข็ง ซึ่งในแง่นี้น่าจะทำให้ผู้สมัครที่สังกัดพรรคไทยรักไทยได้เปรียบหรือชนะการเลือกตั้ง แต่ผลการเลือกตั้งที่ออกมานั้นก็กลับตรงกันข้าม คือผู้สมัครที่สังกัดพรรคไทยรักไทยกลับพ่ายแพ้การเลือกตั้ง จากตัวอย่างนี้ผมจึงมองว่าบางจังหวัดก็เป็นเรื่องของการเมืองท้องถิ่นล้วนๆ ที่อิทธิพลของการเมืองระดับชาติแทบจะไม่มีผลกระทบใดๆ รวมทั้งในการเลือกตั้งนายก อบจ. จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 ที่ผ่านมาด้วย ก็เป็นอีกตัวอย่างที่ปราศจากการก้าวท้าวแย่งแซงของพรรคการเมืองหรือเป็นการเมืองท้องถิ่น

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน.

ล้วนๆ⁵⁶ จากคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวจึงเป็นการชี้ให้เห็นถึงความด้อยบทบาทของพรรคการเมืองในการคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคหรือสร้างผู้นำทางการเมืองในการเลือกตั้งครั้งนี้ รวมถึงผู้สมัครก็ไม่ได้ใช้ หรือพึ่งพิง “ชื่อเสียงของพรรค (party banner)” และตัวผู้นำพรรคการเมือง เพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งแต่อย่างใด

ส่วนนางสุนีย์ อินฉัตร ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. หมายเลข 4 มี ส.ส. ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมาเป็นแรงสนับสนุนที่ชัดเจนเพียง 2 คน ประกอบด้วย ส.ส. เขต 1 นายธนศ เครือรัตน์ พรรคพลังประชาชน และ ส.ส. เขต 3 นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ พรรคพลังประชาชน ซึ่งถือว่าน้อย เนื่องจากแม้ว่านางสุนีย์ อินฉัตร จะเคยเป็นถึงอดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดศรีสะเกษ แต่ด้วยความที่ไม่เคยอยู่ในแวดวงการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉพาะ อบจ. รวมทั้งตัวนางสุนีย์ อินฉัตร เองก็ไม่ใช่คนจังหวัดศรีสะเกษโดยกำเนิด และพึ่งย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่จังหวัดศรีสะเกษเมื่อปี พ.ศ.2537 จึงยังไม่มี “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวที่พัฒนาร่วมกันขึ้นมากับ ส.ส. และหวัคະແນນในพื้นที่เพื่อเป็นฐานคะแนนเสียงที่ครอบคลุมได้ทั่วทั้งจังหวัดศรีสะเกษ⁵⁷ ในแง่นี้ความน่าสนใจของนางสุนีย์ อินฉัตร ในสายตา ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ จึงไม่สามารถที่จะเทียบกับนายวิจิต ไตรสรณกุล ได้ ด้วยเหตุนี้ ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษที่เป็นแรงสนับสนุนช่วยเหลือ นายวิจิต ไตรสรณกุล จึงมีมากกว่า⁵⁸

นอกจากนี้ นางสุนีย์ อินฉัตร ก็ไม่ได้ลงสมัครและหาเสียงในนามของพรรคการเมืองใดเช่นกัน จึงชี้ให้เห็นว่าไม่มีการพึ่งพิง “ชื่อเสียงของพรรค (party banner)” หากแต่แรงสนับสนุนช่วยเหลือหลักมาจาก ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ 2 คน รวมทั้ง อดีต ส.ส. และ อดีต ส.อบจ. อีกจำนวน 6 คน ซึ่งประกอบด้วย 1. นายสวัสดิ์ สืบสายพรหม 2. นายदनัยฤทธิ์ วัชรภรณ์ 3. นายอมรเทพ

⁵⁶ สัมภาษณ์ นพดล ขำนาญคำ, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁵⁷ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁵⁸ สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จึ้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

สมหมาย 4. นายภูมินทร์ ลีธีระประเสริฐ 5. นายพิทยา บุญเฉลียว 6. นายวีระศักดิ์ ตั้งกุลผลผลิต อดีต ส.อบจ. ภายใต้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มรักศรีสะเกษ”⁵⁹

จากการที่นายวิจิต ไตรสรณกุล และนางสุนีย์ อินฉัตร ต่างก็ไม่ได้ลงสมัครและหาเสียงในนามของพรรคการเมืองใด จึงชี้ให้เห็นว่าการฟุ้งฟ้าง “ชื่อเสียงของพรรค (party banner)” และตัวผู้นำพรรคการเมือง เพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งนั้น จึงไม่ใช่สิ่งที่ได้เปรียบเสียเปรียบกัน หรือไม่ได้เป็นเงื่อนไขหลักที่ส่งผลหรือชี้ขาดถึงชัยชนะในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า บทบาทและความสำคัญของพรรคการเมืองของไทยในการคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในนามของพรรค หรือบทบาทในการสร้างผู้นำทางการเมือง รวมทั้ง “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)” จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลน้อยมากต่อการแพ้หรือชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ กล่าวคือ ส.ส. ต่างก็สนับสนุนและส่งตัวผู้สมัครของกลุ่มลงสมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. กันเองจนทำให้บทบาทของ ส.ส. ในครั้งนี้ดูเด่นและเหนือกว่าตัวพรรคหรือผู้นำพรรคการเมือง นอกจากนี้การที่ ส.ส. ต่างพรรคกันต่างก็สนับสนุนและส่งตัวผู้สมัครคนเดียวกัน ทำให้ผู้สมัครไม่สามารถนำนโยบายพรรค หรือผลงานของพรรค ตลอดจนการชูภาพลักษณ์ด้านคะแนนนิยมของพรรคมาต่อสู้กันได้ จึงทำให้ไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบในแง่ของบทบาทพรรค และ “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)”

ดังนั้น ในการต่อสู้กันในการหาเสียงจึงต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว ตลอดจนเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ จากพันธมิตรทางการเมือง ซึ่งในที่นี้ก็คือ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวของผู้สมัครที่จะทำหน้าที่ในการสร้างโยงใยเป็นสายสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนในระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น อบต. เทศบาล อบจ. ตลอดจนบรรดากำนัน ผู้ใหญ่บ้านและเครือข่ายชุมชนต่างๆ เพื่อให้เกิดการประสานใจกันอย่างเหนียวแน่น จนเป็นรากฐานของการดำเนินงานทางการเมืองที่ถาวรต่อไป และนำมาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้งในท้ายที่สุด⁶⁰ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวของผู้สมัครจึงกลายเป็นกลไกและเงื่อนไขสำคัญต่อการแพ้หรือชนะการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

⁵⁹ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁶⁰ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น : ปัญหาการเมืองการปกครองที่ระดับชาติ อันสืบเนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอ, น.57-75.

ศรีสะเกษในครั้งนี้ของนายวิจิต ไตรสรณกุล และนางสุนีย์ อินฉัตร เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวของกลุ่มการเมืองจึงเป็นกลไกที่มีบทบาทเหนือพรรค ตลอดจนองค์กรอื่นๆ ของพรรคการเมืองต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษในครั้งนี้ ซึ่งผู้ศึกษาจะได้กล่าวถึงอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

บทบาทของ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551

จากการศึกษาพบว่า “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวของนายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หมายเลข 8 และเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษในการเลือกตั้งเมื่อครั้งที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 นั้น เป็นกลไกความร่วมมือของบุคคลซึ่งเป็นเครือข่ายส่วนตัวที่มีสายสัมพันธ์มายาวนานและทำงานกันมาโดยต่อเนื่อง และติดตามให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการหาเสียงมาโดยตลอด ระหว่างนักการเมืองระดับชาติในพื้นที่กับผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีการหล่อเลี้ยงโยงโยสายสัมพันธ์ด้วยการอุปถัมภ์ค้ำจุนหัวคะแนนและชาวบ้านที่เป็นฐานคะแนนเสียงในเขตเลือกตั้ง รวมทั้งต่างช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันมาอย่างเหนียวแน่นยาวนาน เป็นกลไกที่เข้ามามีอิทธิพลและบทบาทเหนือกว่าบทบาทพรรคการเมือง กับ “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)”⁶¹

เมื่อบทบาทของ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวของผู้สมัครได้กลายเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อการแพ้หรือชนะของผู้สมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึง “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวของกลุ่มผู้สมัครทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มแรกคือ “กลุ่มคนท้องถิ่น” นำโดยอดีตนายก อบจ. ศรีสะเกษ นายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัคร หมายเลข 8 และกลุ่มที่สองคือ “กลุ่มรักศรีสะเกษ” นำโดยอดีตสมาชิกวุฒิสภา จ. ศรีสะเกษ นางสุนีย์ อินฉัตร ผู้สมัคร หมายเลข 4 และการเลือกตั้งในครั้งนี้ได้รับการขนานนามจากสื่อมวลชนต่างๆ ว่าเป็น “ศึกช้างชนช้าง”⁶²

⁶¹ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁶² “<http://www.oknation.net/blog/manoon/2008/04/04/entry-1>.” 21 พฤศจิกายน 2551.

โดยเริ่มจาก “เครือข่ายฝึกฝาย” ของ “กลุ่มคนท้องถิ่น” นำโดยอดีตนายก อบจ. ศรีสะเกษ นายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัครฯ หมายเลข 8 นั้นมีความเป็นมาที่ยาวนานโดย “เครือข่ายฝึกฝาย” ส่วนตัวของนายวิจิตนั้นได้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับ “เครือข่ายฝึกฝาย” ส่วนตัวของนาย ปวีณ แซ่จิ่ง ผู้ซึ่งเคยอยู่ในแวดวงการเมืองท้องถิ่นมาอย่างยาวนาน นับตั้งแต่เคยดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ.2518 - 2547 เป็นอดีตประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษหลายสมัย และเป็นอดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ก่อนที่จะก้าวเข้าสู่การเมืองระดับชาติ และเป็น ส.ส. ทุกสมัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน พร้อมกับมี ภรรยา คือ นางผ่องศรี แซ่จิ่ง อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2549 โดย “เครือข่ายฝึกฝาย” ส่วนตัวของนายปวีณ แซ่จิ่ง และภรรยา สามารถที่จะยึดฐานเสียงและครองใจประชาชน ในทุกระดับการเลือกตั้งของจังหวัดศรีสะเกษมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน⁶³

กลไกความร่วมมือของสองกลุ่ม “เครือข่ายฝึกฝาย” ระหว่างนายวิจิต ไตรสรณกุล กับ นายปวีณ แซ่จิ่ง เริ่มจากการที่นายปวีณ แซ่จิ่ง อยู่ในแวดวงการเมืองท้องถิ่นและผ่านสนามการเลือกตั้งของ อบจ. ศรีสะเกษมาก่อน นับตั้งแต่เคยดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ.2518-2547 เป็นอดีตประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษหลายสมัย และเป็นอดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ก่อนที่จะก้าวเข้าสู่การเมืองระดับชาติ ก็ล้วนแล้วแต่ผ่านมาแล้วทั้งสิ้น รวมทั้งมีภรรยา คือ นางผ่องศรี แซ่จิ่ง ซึ่งเป็นถึงอดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดศรีสะเกษ ที่เป็นเครื่องยืนยันถึงการมีฐานคะแนนเสียงอย่างท่วมท้นและเหนียวแน่น จึงถือเป็นนักการเมืองรุ่นพี่ที่มากด้วยประสบการณ์อันยาวนานกว่านายวิจิต ไตรสรณกุล นักการเมืองรุ่นน้องที่เข้ามารับช่วงในการเมืองท้องถิ่นต่อภายหลังจากที่นักการเมืองรุ่นพี่ก้าวสู่การเมืองในระดับชาติ เมื่อนายปวีณ แซ่จิ่ง และภรรยา ต่างมีเป้าหมายอยู่ที่การเมืองในระดับชาติ คือการได้เป็น ส.ส. และ ส.ว. ส่วนนายวิจิต ไตรสรณกุล มีเป้าหมายอยู่ที่การเมืองในระดับท้องถิ่น คือการได้เป็นนายก อบจ. ในแง่นี้จึงทำให้บุคคลทั้งสองฝ่ายไม่มีความขัดแย้งกันในการเป้าหมายทางการเมือง และไม่มีการแข่งขันกันในการหาเสียง⁶⁴

⁶³ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน.

การเป็นนักการเมืองต่างระดับกันและอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดเดียวกันจึงทำให้นายวิจิต ไตรสรณกุล กับนายปวิณ-นางผ่องศรี แซ่จึ้ง ต่างก็พึงพิงซึ่งกันและกันเรื่อยมาในลักษณะต่างตอบแทน กล่าวคือ ในช่วงเวลาที่นายปวิณ-นางผ่องศรี แซ่จึ้ง ลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. นายวิจิต ไตรสรณกุล ก็จะช่วยหาเสียง และเมื่อถึงคราวที่นายวิจิต ไตรสรณกุล ลงสมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. นายปวิณ แซ่จึ้ง และภรรยาก็จะช่วยหาเสียงตอบแทนเช่นกัน⁶⁵ ซึ่งกลไกความร่วมมือของบุคคลสองฝ่ายที่ได้ร่วมกันสร้างโยงใยขึ้นมานี้ เห็นได้ชัดเจนมากนับตั้งแต่การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2547 โดยนายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. ที่ชนะการเลือกตั้งได้จัดวางตัวบุคคลที่จะประกาศเปิดตัวเป็นทีมผู้บริหาร อบจ. ที่ประกอบไปด้วย 1. นายมานะพันธ์ อังคสกุลเกียรติ 2. นายวิเชียร ธิระเลิศพานิชย์ 3. นายอภิศักดิ์ แซ่จึ้ง ภายใต้ชื่อกลุ่ม “คนท้องถิ่น”⁶⁶ ซึ่งมีจุดเด่นที่แสดงถึงโยงใยที่มาจากข้อสัมพันธ์กับนายปวิณ แซ่จึ้ง อยู่ที่นายอภิศักดิ์ แซ่จึ้ง ผู้ซึ่งมีฐานะเป็นหลานชายของนายปวิณ แซ่จึ้ง กระทั่งเมื่อถึงคราวการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงครั้งที่สองเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 นายวิจิต ไตรสรณกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. ที่ชนะการเลือกตั้งก็ยังคงจัดวางตัวบุคคลที่จะประกาศเปิดตัวเป็นทีมผู้บริหาร อบจ. ที่ประกอบไปด้วยทีมงานชุดเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบไปด้วย 1. นายมานะพันธ์ อังคสกุลเกียรติ (เป็นน้องชายของนายจัฐมมงคล อังคสกุลเกียรติ นายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ พ่อของนายสิริพงษ์ อังคสกุลเกียรติ ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษเขต 1 พรรคชาติไทย) 2. นายวิเชียร ธิระเลิศพานิชย์ (มีฐานคะแนนเสียงใหญ่ในแถบ อ. กันทรลักษ์) 3. นายอภิศักดิ์ แซ่จึ้ง (เป็นหลานชายนายปวิณ แซ่จึ้ง ส.ส. เขต 1 พรรคพลังประชาชน) และนายวิระ ไชยะเดชะ อดีต ส.ส. ปี พ.ศ.2530 (เป็นพี่ชายนายวิจิต ไตรสรณกุล) ทั้งหมดสังกัดอยู่ภายใต้ชื่อกลุ่ม “คนท้องถิ่น” เหมือนเดิม⁶⁷ โดยมีเหตุผลในการคงไว้ซึ่งทีมงานชุดเดิม ดังนี้ 1. การที่ทุกคนในทีมบริหารต่างก็เอาใจใส่ในเรื่องการทำงาน 2. เรื่องมวลชนและฐานเสียงของทุกคนดีอยู่แล้ว เพราะทำงานการเมืองร่วมกันมาตลอด ซึ่งหากดูจากโยงใยสายสัมพันธ์ของแกนนำกลุ่ม “คนท้องถิ่น” จะพบว่าทั้งบุคคลที่เป็นตัวแทนของนักการเมืองในระดับชาติที่เป็น ส.ส. และตัวแทนของนักการเมืองในระดับท้องถิ่นที่เป็นนายกเทศมนตรีเมือง

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน.

ศรีสะเกษ อีกทั้งยังมีสมาชิกกลุ่มอีกหลายคนที่เป็นตัวแทนและมีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักการเมืองในระดับชาติ ลงสมัครและได้รับการเลือกตั้งในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เช่น อำเภอราษีไศล เขต 1 นายยุทธศักดิ์ เย็นใจ (เป็นน้องชายภรรยาของนายปวีณ แซ่จึ้ง) อำเภอศิลาลาด เขต 1 นางสาวภัทรธัญญ์ แซ่จึ้ง (เป็นบุตรสาวของนายปวีณ แซ่จึ้ง) และสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ อีก ซึ่งหากนับรวมเฉพาะสมาชิกกลุ่มที่ลงสมัครและได้รับการเลือกตั้งในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษพบว่ามีมากถึง 27 คน จากจำนวนส.อบจ. ที่มีอยู่ทั้งหมด 36 คน ส่วนที่เหลืออีก 9 คน เป็นสมาชิกหรือเป็นผู้ให้การสนับสนุน “กลุ่มรักศรีสะเกษ” ที่นำโดยอดีตสมาชิกวุฒิสภา จ. ศรีสะเกษ นางสุนีย์ อินฉัตร ผู้สมัครฯ หมายเลข 4⁶⁸

นอกจากนี้แรงสนับสนุนช่วยเหลือของนายวิจิต ไตรสรณกุล ยังมาจากบุคคลในครอบครัวตลอดจนเครือญาติ โดยเริ่มจาก 1. นางสุนิสา ไตรสรณกุล อดีตสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อปี พ.ศ.2549 (ภรรยาของนายวิจิต ที่มีฐานคะแนนเสียงเดียวกันกับสามี) 2. นางอุดมลักษณ์ เพ็ญรพัฒน์ ส.ส. เขต 3 พรรคมาชฌิมาริปไตย (น้องสาวของนายวิจิต และเป็นภรรยาของ นพ. จาตุรงค์ เพ็ญรพัฒน์ อดีต ส.ส. จ. ศรีสะเกษ ซึ่งนายวิจิตส่งนางอุดมลักษณ์ลงสมัคร ส.ส. สมัยแรกก็ได้รับเลือกโดยมีคะแนนทิ้งห่างนายอมรเทพ สมหมาย เป็นอย่างมาก) 3. นายธีระ ไตรสรณกุล ส.ส. เขต 3 พรรคพลังประชาชน (พี่ชายของนายวิจิต ซึ่งนายวิจิตส่งนายธีระลงสมัคร ส.ส. สมัยแรกก็ได้รับเลือกเลยเช่นกันกับน้องสาว ทำให้ตระกูลนี้เป็น ส.ส. ถึง 2 คนเพราะการช่วยเหลือของนายวิจิต และเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงคะแนนนิยมของตระกูลนี้ในเขตการเลือกตั้งที่ 3 ซึ่งก็คือแถบ อ. กันทรลักษ์ บ้านเกิดของนายวิจิต ไตรสรณกุล) 4. นายวีระ ไชยะเดชะ ที่ปรึกษานายก อบจ.ศรีสะเกษ (พี่ชายของนายวิจิต ที่อยู่ในทีมงานบริหาร อบจ. ชุดเดียวกัน)⁶⁹

ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงครั้งที่สองเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 นายวิจิต ไตรสรณกุล ได้ชูประเด็นความเป็นท้องถิ่นนิยมภายใต้ชื่อ “กลุ่มคนท้องถิ่น” โดยได้วางทีมผู้บริหารชุดเดิมเมื่อสมัยที่แล้วไว้ทั้งหมด จึงถือว่าการรวบรวมฐานคะแนนเสียงเดิมที่เป็นกลไก “เครือข่ายฝักฝ่าย” ที่มีโยงใยสายสัมพันธ์บางส่วนของบุคคลใน 3 ตระกูลใหญ่ คือ บางส่วนของกลุ่มตระกูล “อังคสกุลเกียรติ” บางส่วนของกลุ่มตระกูล “แซ่จึ้ง” และบางส่วนของ

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน.

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน.

กลุ่มตระกูล “ไตรสรณกุล” มาอย่างยาวนานและต่อเนื่อง บวกกับฐานคะแนนเสียงของ ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 คนที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อสมัยที่ผ่านมา จึงเพียงพอที่จะทำให้นายวิจิต ไตรสรณกุล ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งในครั้งนี้ โดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาแรงสนับสนุนช่วยเหลือจากพรรคการเมืองใด ตลอดจนผู้นำพรรคการเมืองคนใด⁷⁰

การเลือกตั้งนายก อบจ. ศรีสะเกษในครั้งนี้ ทีม “กลุ่มคนท้องถิ่น” ได้เน้นการหาเสียงภายใต้สโลแกน “คนท้องถิ่นโดยกำเนิด รักบ้านเกิดด้วยความจริงใจ” และ “ศรีสะเกษจะก้าวหน้า ชาวประชาจะก้าวไกล เราควรภาคภูมิใจที่เลือกใช้คนท้องถิ่น” จึงถือว่าการหาเสียงที่เน้นการชูประเด็นท้องถิ่นนิยมแข่งกับนางสุณีย์ อินฉัตร คู่ชิงที่มาจากต่างถิ่นอย่างชัดเจน โดยเป็นการหาเสียงที่ปราศจากการนำนโยบายพรรค หรือผลงานของพรรค ตลอดจนการชูภาพลักษณ์ด้านคะแนนนิยมของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งมาต่อสู้กัน จึงทำให้ไม่มีใครได้เปรียบเสียเปรียบในแง่ของบทบาทพรรค และ “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)” ดังนั้นเงื่อนไขสำคัญที่จะชี้ขาดถึงชัยชนะหรือแพ้ในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ จึงไม่ใช่บทบาทของพรรคการเมือง และ “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)” หากแต่เป็นกลไก “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวที่มีศักยภาพของผู้สมัครแต่ละคนที่จะสร้างและพัฒนาขึ้นมาเอง⁷¹

ส่วน “เครือข่ายฝักฝ่าย” ของ “กลุ่มรักศรีสะเกษ” นั้นเป็นการนำโดยอดีตสมาชิกวุฒิสภา จ. ศรีสะเกษ นางสุณีย์ อินฉัตร ผู้สมัครฯ หมายเลข 4 ซึ่งก็ไม่ได้ลงสมัครและหาเสียงในนามของพรรคการเมืองใด เช่นเดียวกันกับนายวิจิต ไตรสรณกุล จึงชี้ให้เห็นว่าไม่มีการพึ่งพิง “ชื่อเสียงของพรรค (party banner)” หากแต่แรงสนับสนุนช่วยเหลือหลักมาจาก ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ 2 คน รวมทั้ง อดีต ส.ส. และ อดีต ส.อบจ. อีกจำนวน 6 คน รวมถึงผู้สมัคร ส.อบจ. ที่เป็นลูกทีมอีก 9 คน ภายใต้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มรักศรีสะเกษ”⁷²

แม้ว่า นางสุณีย์ อินฉัตร จะมีแรงสนับสนุนช่วยเหลือที่มีฐานคะแนนเสียงอยู่ไม่น้อย แต่เมื่อเทียบกับนายวิจิต ไตรสรณกุล แล้วถือว่ามีน้อยมาก เพราะถึงแม้ว่าพัฒนาการของ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ของ “กลุ่มรักศรีสะเกษ” นั้นจะเริ่มเมื่อปี พ.ศ.2537 ภายหลังจากย้ายถิ่นฐานจาก

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน.

⁷¹ เรื่องเดียวกัน.

⁷² เรื่องเดียวกัน.

จ. ชลบุรี มาอยู่ที่ อ. ปรางค์กู่ จ. ศรีสะเกษ ของนางสุนีย์ในปีเดียวกันนี้ ซึ่งหากนับระยะเวลาจากปีแรกที่ย้ายเข้ามาจนถึงปี พ.ศ.2551 ที่นางสุนีย์ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. นับระยะเวลาได้มากถึง 14 ปีโดยประมาณ ซึ่งน้อยกว่า “กลุ่มคนท้องถิ่น” ของนายวิจิตที่มีพัฒนาการมานานมากกว่าเพียง 4 ปี โดยเริ่มจากปี พ.ศ.2533 ส่วนนางสุนีย์เริ่มเมื่อปี พ.ศ.2537 จึงถือว่ามีระยะเวลาห่างกันไม่มากในแง่ของพัฒนาการของกลุ่ม แต่ด้วยความที่นางสุนีย์ไม่ใช่คนพื้นเพ จ. ศรีสะเกษโดยกำเนิดเหมือนดังเช่นนายวิจิตที่เกิดใน อ. กันทรลักษ์ จ. ศรีสะเกษ จึงทำให้นางสุนีย์ไม่สามารถชูประเด็นความเป็นท้องถิ่นนิยมได้อย่างนายวิจิตที่เน้นการหาเสียงภายใต้สโลแกน “คนท้องถิ่นโดยกำเนิด รักบ้านเกิดด้วยความจริงใจ” และ “ศรีสะเกษจะก้าวหน้า ชาวประชาจะก้าวไกล เราควรภาคภูมิใจที่เลือกใช้คนท้องถิ่น” พร้อมทั้งประกาศต่อสาธารณชนมาโดยตลอดว่า “จะไม่ขยับไปลงการเมืองสนามใหญ่หรือในระดับชาติ ขอเป็น “ราชสีห์ในป่าเล็ก” ดีกว่า ดังคำให้สัมภาษณ์ของวิจิต ไตรสรณกุล ที่ว่า “ข้อได้เปรียบของผมคือการเป็นคนพื้นที่ ต่างจากคุณสุนีย์ที่เป็นคนต่างถิ่นมาจากไหนก็ไม่รู้ และผมมีประสบการณ์ในแวดวงการเมืองท้องถิ่นมากกว่า อย่างน้อยญาติพี่น้องของผมก็เยอะกว่าคุณสุนีย์ไม่รู้จักสิบเท่า ซึ่งการทำงานในท้องถิ่นนั้นถ้าเขาไม่ใช่คนท้องถิ่นก็จะไม่รู้ปัญหา เพราะแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน การเมืองท้องถิ่นจึงต้องเอาคนที่เข้าใจปัญหา”⁷³ และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนพดล ชำนาญคำ ที่กล่าวว่า “ข้อได้เปรียบของวิจิต ไตรสรณกุล นั้นมีอยู่ 3 ประการใหญ่ๆ ได้แก่ 1. การเป็นคนพื้นที่ 2. การมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่ง นายก อบจ. ในสมัยที่ผ่านมา 3. การมี “เครือข่ายฝักฝ่าย” ที่มีศักยภาพมากกว่า”⁷⁴ จึงถือว่าการหาเสียงที่เน้นการชูประเด็นท้องถิ่นนิยมแข่งกับนางสุนีย์ อินฉัตร คู่ชิงที่มาจากต่างถิ่นอย่างชัดเจน ที่หันไปหาเสียงโดยการชูสโลแกนในแนวตรงกันข้ามว่า “ศรีสะเกษจะรุ่งเรือง ถ้าคนทั้งเมืองกล้าเปลี่ยนแปลง” โดยได้ระดมทีมงานซึ่งส่วนใหญ่ล้วนแต่เป็นอดีต ส.ส. จ. ศรีสะเกษ เช่น นายสวัสดิ์ สืบสายพรหม อดีต ส.ส. พรรคความหวังใหม่และอดีต รมช. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายदनัยฤทธิ์ วัชรภรณ์ นายอมรเทพ สมหมาย นายแพทย์ภูมิรินทร์ ลีธีระประเสริฐ นายพิทยา บุญเฉลียว นอกจากนี้ยังมีนักการเมืองท้องถิ่น อดีต ส.อบจ. นายวีระศักดิ์ ตั้งกุลผลผลิต ที่ล้วนต่างก็มีฐานคะแนนอยู่ในมือคนละไม่น้อย

⁷³ เรื่องเดียวกัน.

⁷⁴ สัมภาษณ์ นพดล ชำนาญคำ, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม

แต่ก็ไม่อาจเทียบได้กับแรงสนับสนุนของนายวิจิต ไตรสรณกุล ที่มีฐานคะแนนเสียงของ ส.ส. จังหวัดศรีสะเกษ มากถึง 5 คน บวกกับผู้สมัคร ส.อบจ. ที่เป็นลูกทีมอีก 27 คน ภายใต้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มคนท้องถิ่น” ในแง่นี้จะเห็นได้ว่าแรงสนับสนุนของนายวิจิตนั้นครอบคลุมพื้นที่ฐานคะแนนเสียงได้มากกว่า “กลุ่มรักศรีสะเกษ” ของนางสุนีย์ อินฉัตร⁷⁵

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่ทำให้ความเป็นเอกภาพของฐานคะแนนเสียงของ “กลุ่มรักศรีสะเกษ” ของนางสุนีย์ อินฉัตร ลดน้อยลงหรือสูญเสียไปอย่างมาก นั่นก็คือการที่นางสุนีย์ ผู้สมัครฯ หมายเลข 4 ได้ส่งลูกสาวคือ น.ส. วิไลดา อินฉัตร อดีต ส.ว. จ. ศรีสะเกษ ปี พ.ศ.2549 ลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายก อบจ. ร่วมกับตัวเองในครั้งนี้ด้วยโดยได้หมายเลข 9 ต่อจากนายวิจิต ซึ่งทำให้ชาวบ้านหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นแผนของนางสุนีย์ที่หวังว่าการส่งลูกสาวลงร่วมแข่งจะเป็นการตัดคะแนนคู่แข่งอย่างนายวิจิต⁷⁶ แต่ความจริงนั้น วิจิต ไตรสรณกุล วิเคราะห์ว่าการที่นางสุนีย์ผู้สมัครหมายเลข 4 ได้ส่งลูกสาวลงแข่งในหมายเลข 9 นั้น ไม่ใช่แผนการตัดคะแนนคู่แข่งหรือแม้แต่การหยั่งเสียงของตนเองเปรียบเทียบกับลูกสาว แต่นั่นเป็นเพราะตัวนางสุนีย์เองมีความมั่นใจอย่างมากว่าตนเองจะได้รับเลือกเป็นนายก อบจ. ในครั้งนี้แน่นอน ด้วยเหตุความพร้อมด้านทุนทรัพย์ที่มากกว่าผู้สมัครคนอื่น ๆ หลายเท่า แต่ด้วยความหวาดระแวงว่านายวิจิตจะร้องเรียนในเรื่องการซื้อเสียงหรือทุจริตการเลือกตั้งจนอาจเป็นเหตุให้ ก.ก.ต. ให้ใบแดงแก่ตนเอง จึงได้เตรียมการแก้สถานการณ์วิกฤติไว้ล่วงหน้าโดยการส่งลูกสาวลงสมัครร่วมตั้งแต่วินิจฉัยครั้งแรก เพื่อให้ลูกสาวเป็นตัวแทนในการแข่งขันรอบสองแทนตนเองเมื่อหากต้องถูกใบแดง⁷⁷ แต่นั่นยังเป็นการสร้างความได้เปรียบให้กับนายวิจิตเพิ่มขึ้นไปอีก เพราะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นฐานคะแนนเสียงของ “กลุ่มรักศรีสะเกษ” เกิดความสับสนลังเลใจว่าจะเลือกใครดีระหว่างแม่กับลูกสาว

⁷⁵ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁷⁶ สัมภาษณ์ สามารท ลาลูน, ราษฎรหมู่ที่ 9 ตำบลบัวหุ้ง อำเภอรามันศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁷⁷ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

ตลอดจนไม่เข้าใจจุดประสงค์ที่แท้จริง จนถึงขนาดที่หลายคนคิดว่าแม่กับลูกสาวอยู่คนละฝ่าย เพราะตกลงกันไม่ได้ว่าใครจะลงสมัครจึงได้แข่งขันกันเอง⁷⁸

สำหรับ “เครือข่ายผักฝ้าย” ภายใต้ชื่อ “กลุ่มคนท้องถิ่น” ของนายวิจิต ไตรสรณกุล นั้น เป็นกลไกที่ไม่เพียงแต่มีการเคลื่อนไหวดำเนินการเฉพาะในช่วงเลือกตั้งหรือใกล้เลือกตั้งเท่านั้น หากแต่เป็นกลไกที่มีการเคลื่อนไหวดำเนินการอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ ในช่วงที่ไม่มีหรือไม่อยู่ในช่วงใกล้การเลือกตั้ง ทุกคนที่อยู่ใน “เครือข่ายผักฝ้าย” ภายใต้ชื่อ “กลุ่มคนท้องถิ่น” ก็จะมีการเคลื่อนไหวตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา โดยในฐานะที่เป็นนักการเมืองระดับชาตินายปวีณ แซ่จิ่ง และ ภรรยาจะช่วยกันแสวงหาโอกาส และงบประมาณจากส่วนกลาง โดยการผลักดันโครงการต่างๆ ของจังหวัด หรือดึงงบประมาณจากส่วนกลางมาพัฒนาจังหวัดให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะ เป็นโครงการพัฒนาของ จังหวัด, อบจ., เทศบาล, อบต.⁷⁹ นั้นหมายความว่า เมื่อโครงการได้รับการอนุมัติหรือจัดสรรงบประมาณลงมาก็จะทำให้กลุ่มบุคคลที่เป็นส่วนหนึ่งของ “เครือข่ายผักฝ้าย” ได้รับประโยชน์ เช่น ผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะที่เป็นศูนย์รวมฐานเสียง หรือเป็น “หัวคะแนน” รายใหญ่ในเขตพื้นที่ ก็จะมีผลงานแสดงให้ประชาชนในพื้นที่ได้เห็น และ “หัวคะแนน” ผู้มีอาชีพรับเหมาในเครือข่ายก็จะได้งาน เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ซึ่งแรงงานก็คือผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตนั้นๆ⁸⁰ นอกจากนี้กลุ่มบุคคลของ “เครือข่ายผักฝ้าย” ที่เป็นนักการเมืองทั้งในระดับชาติ คือ ส.ส., ส.ว., และในระดับท้องถิ่น คือ นายก อบจ., ส.อบจ., นายกเทศมนตรี, ส.ท., นายก อบต., ส.อบต. ต่างก็คอยให้การช่วยเหลืออุปถัมภ์ค้ำจุนซึ่งกันและกันเองในลักษณะต่างพึ่งพิงหรือต่างตอบแทน เช่น คอยเป็นหัวคะแนนให้กับนักการเมืองในระดับเหนือขึ้นไป หรือมีเขตการเลือกตั้งที่ใหญ่กว่าตน เช่น นายก อบต. ในฐานะที่กุมฐานเสียงในระดับตำบลก็จะเป็นหัวคะแนนให้กับ ส.อบจ. ที่มีเขตครอบคลุมหลายตำบล รวมทั้ง นายก อบต. กับ ส.อบจ. ก็จะเป็นหัวคะแนนให้กับ

⁷⁸ สัมภาษณ์ สมชัย บุญสาดี, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลบัวทุ่ง อำเภอราชสีห์ จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁷⁹ สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จิ่ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁸⁰ สัมภาษณ์ ทองผล สาสังข์, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวช้าง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

นายก อบจ. ที่มีเขตครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด เป็นต้น⁸¹ หลังจากนั้นเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้ว นายก อบจ. ก็จะจัดสรรผลประโยชน์ หรืองบประมาณของ อบจ. โดยรับผิดชอบต่อ ส.อบจ. และนายก อบต. ผู้ซึ่งเป็นหัวคะแนน โดยงบที่นายก อบจ. จะจัดสรรให้ ส.อบจ. ในแต่ละเขตนั้นจะอยู่ในรูปของโครงการพัฒนาของ อบจ. ตลอดจนเป็นเงินอุดหนุนหรือร่วมดำเนินการ ในโครงการที่เกินศักยภาพของ อบต. หรือ เทศบาล โครงการทั้งหมดจึงออกมาในรูปของการพัฒนาสาธารณูปโภคหรือโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้าง ปรับปรุงซ่อมแซมถนน ขุดบ่อ ขุดลอกลำห้วย อ่างเก็บน้ำ ลำคลองต่างๆ และเป็นที่รู้กันดีว่า ส.อบจ. และนายก อบต. ผู้ปรารถนาที่จะได้รับการจัดสรรในงบประมาณก้อนนี้สูงกว่าคนอื่นก็ต้องเป็นผู้ที่ได้ทำหน้าที่ “หัวคะแนน” และจะต้องเป็น “ที่พึ่งยามยาก” ของประชาชน ในเขตที่ตนรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดด้วย⁸² แต่ก็ได้หมายความว่าผู้ที่สนับสนุนฝ่ายตรงข้ามจะไม่ได้ได้รับการจัดสรรเลย ซึ่งกลวิธีสำคัญประการหนึ่งของนายก อบจ. ที่ใช้ในการเปลี่ยน ส.อบจ. ฝ่ายตรงข้ามให้หันมาร่วมเป็นพันธมิตรหรือการรักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลใน “เครือข่ายฝักฝ่าย” นั้น วิจิต ไตรสรณกุล ให้สัมภาษณ์ว่า “คือการจัดสรรงบประมาณอย่างยุติธรรม เรียงตามลำดับความสำคัญหรือความเดือดร้อนของปัญหา เปิดโอกาสให้ ส.อบจ. ทุกคนได้เสนอปัญหาของพี่น้องประชาชนในเขตของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เกี่ยวกับ ส.อบจ. ผู้นั้นจะอยู่ฝ่ายใด เพราะอย่างน้อยที่สุดเขาก็ได้รับความไว้วางใจหรือเป็นตัวแทนของชาวบ้านที่เลือกเขามาและเป็นผู้รู้และแก้ปัญหาให้ชาวบ้านในเขตนั้น เมื่อเราแสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเสมอภาคยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณลงไปพัฒนาในแต่ละเขต ในไม่ช้าก็จะมี ส.อบจ. ฝ่ายตรงข้าม เพราะทุกคนจะหลอมรวมเป็นเอกภาพในทีม นายก อบจ. เดียวกัน และร่วมกันดำเนินงานของ อบจ. ด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน”⁸³ ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนพดล ชำนาญคำ ที่กล่าวว่า “บรรยากาศของการแข่งขันจะมีให้เห็นอย่างชัดเจนในช่วงหาเสียงเลือกตั้ง โดย ส.อบจ. ที่ได้รับเลือกเข้ามาเดิมที่จะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้สนับสนุน วิจิต ไตรสรณกุล จำนวน 27 คน และกลุ่ม

⁸¹ เรื่องเดียวกัน.

⁸² สัมภาษณ์ ยุทธศักดิ์ เย็นใจ, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1 อำเภอราษีไศล, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁸³ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

ผู้สนับสนุน สุนีย์ อินฉัตร จำนวน 9 คน จากนั้นภายหลังการเลือกตั้งเสร็จพอได้เข้ามาก็เกิดการหลอมนวมเป็นเอกภาพของ ส.อบจ. ทั้ง 36 คน นับตั้งแต่วันแรกที่มีการเลือกประธานสภา อบจ. แล้ว”⁸⁴

นอกจากนี้บุคคลภายในกลุ่มของ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ทั้งที่เป็นนักการเมืองในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นจะต้องเป็น “ที่พึ่งยามยาก” ในสายตาของประชาชน โดยการคอยให้การช่วยเหลืออุปถัมภ์ค้ำจุนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในฐานะฐานคะแนนเสียงในเขตของตนอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่เช่นนั้นการพึ่งพิงอุปถัมภ์ค้ำจุนในกลุ่มนักการเมืองด้วยกันเองก็จะเปล่าประโยชน์โดยทันที⁸⁵ ทุกคนที่อยู่ใน “เครือข่ายฝักฝ่าย” ต่างก็มีความสำคัญเท่าๆ กัน เพราะผู้นำกลุ่มหรือหัวหน้าทีมไม่สามารถดำเนินการในการเป็น “ที่พึ่งยามยาก” ให้กับประชาชนได้โดยตัวคนเดียวเพียงลำพัง เนื่องจากเวลาชาวบ้านมีปัญหาความเดือดร้อน บุคคลแรกที่พวกเขาจะนึกถึงและเข้าไปหาก็คือนักการเมืองที่อยู่ใกล้ชิดพวกเขามากที่สุด ไม่ว่าจะเป็น นายก อบต. นายกเทศมนตรี ส.อบจ. หรือ ส.ส. ในพื้นที่ ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาจะไว้วางใจ หรือเห็นว่านักการเมืองคนใดพอที่จะอาศัยและพึ่งพิงได้ง่ายและสะดวกที่สุด ตัวอย่างเช่น นายก อบจ. ต้องรับผิดชอบทั้งจังหวัด ซึ่งเต็มไปด้วยความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน ปัญหาเฉพาะพื้นที่มีมากมายหลากหลาย จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยลูกทีม หรือ ส.อบจ. ในแต่ละเขตเป็นผู้แก้ปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นการเบื้องต้น หากมีปัญหาใดที่ใหญ่หรือเกินกว่ากำลังความสามารถของ ส.อบจ. เขาเหล่านั้นก็จะนำปัญหาหรือนำชาวบ้านมาพบนายก อบจ. เพื่อให้การช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหา และหากเกินกำลังของนายก อบจ. ก็จะประสานต่อไปยัง ส.ส. ต่อไป⁸⁶

⁸⁴ สัมภาษณ์ นพดล ชำนาญคำ, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

⁸⁵ สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จึ้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁸⁶ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

สำหรับการเป็น “ที่พึ่งยามยาก” ตลอดจนการพยายามทำตัวให้เสมือนเป็น “ที่พึ่งยามยาก” สามารถพบเห็นได้เป็นประจำในวิถีชีวิตของชาวบ้านชนบทในจังหวัดศรีสะเกษ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน หมู่บ้านต่างๆ โดยสามารถแบ่งการพึ่งพิงของชาวบ้านออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ⁸⁷ คือ 1.การพึ่งพิงที่เป็นทรัพย์สินเงินทอง เช่น เวลาชาวบ้านจัดงานบุญ งานประเพณีต่างๆ ทั้งงานมงคลและอวมงคล ไม่ว่าจะเป็นงานอุปสมบท งานมงคลสมรส งานขึ้นบ้านใหม่ งานศพ ก็มักจะมีการเชิญนักการเมืองมาเป็นประธานในงาน⁸⁸ ซึ่งนอกจากการมาเป็นเกียรติให้กับงานแล้ว ยังต้องมีการมอบซองธนบัตรร่วมบริจาค ถือเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระให้กับชาวบ้านที่เป็นเจ้าภาพในงาน⁸⁹ และก็มักจะมีการคาดหวังว่าซองของนักการเมืองนั้นจะมีการใส่เงินหรือธนบัตรลงไปจำนวนมากกว่าบุคคลที่มาร่วมงานคนอื่นๆ อาทิเช่น ชาวบ้านทั่วไปใส่ซองเป็นเงินจำนวนไม่เกิน 100 บาท⁹⁰ ส.อบต. ก็จะไม่เกิน 200 บาท นายก อบต. ก็จะไม่ประมาณ 500 บาท⁹¹ ส.อบจ. นายก อบจ. หรือตัวแทน ก็จะไม่ 500-1,000 บาท⁹² และยิ่งถ้าหากเป็น ส.ส. ส.ว. ก็ต้องใส่ 1,000 บาทขึ้นไป⁹³ ทั้งนี้จำนวนมากน้อยเพียงใดก็จะขึ้นอยู่กับความสำคัญของงาน หรือเจ้าภาพในการจัดงาน ตลอดจนระดับของความสนิทสนมเป็นหลัก⁹⁴ หรือในงานศพก็มักจะเห็นพวงหรีดของนักการเมือง

⁸⁷ สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จิ่ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁸⁸ สัมภาษณ์ อุดลวิทย์ วงศ์คำจันทร์, ราษฎรหมู่ที่ 13 ตำบลเปือยะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2552.

⁸⁹ สัมภาษณ์ ธงชัย หล้าศรี, ราษฎรหมู่ที่ 17 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2552.

⁹⁰ สัมภาษณ์ เกษ สังเสน, ราษฎรหมู่ที่ 9 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2552.

⁹¹ สัมภาษณ์ ทองผล สาสังข์, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวช้าง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁹² สัมภาษณ์ สมชัย บุญสาดี, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁹³ สัมภาษณ์ ประกอบศิลป์ หนองกก, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁹⁴ สัมภาษณ์ ไพบุลย์ ก้อนฝ่าย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

มาวางหน้าศพเป็นชิ้นแรกๆ ของงาน⁹⁵ ที่เป็นเช่นนั้นไม่ใช่ว่านักการเมืองรู้ว่าการเสียชีวิตของชาวบ้านคนนั้นก่อนใครๆ หากแต่เป็นเพราะนักการเมืองต้องการแสดงถึงความใส่ใจถึงสารทุกข์สุขดิบของชาวบ้าน และไม่ต้องการพลาดโอกาสสำคัญที่จะได้แสดงออก จึงสั่งร้านขายโลงศพให้ประสานกับร้านขายดอกไม้หรือร้านขายพวงหรีดให้นำพวงหรีดมาวางทันทีที่โลงศพมาถึงบ้านงาน⁹⁶ นอกจากนี้งานที่เป็นของส่วนรวมหรืองานสาธารณะ เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น กีฬาสีของหมู่บ้าน กีฬายาวชน กีฬาต้านยาเสพติดต่างๆ การแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยในชื่อ “คัพ” หรือ “เกมส์” ต่างๆ ตลอดจนประเพณีการแข่งขันเรือ เป็นต้น ก็จะมีตัวแทนหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการจัดงาน ก็จะรีบมาขอความอนุเคราะห์ชุดกีฬา เสื้อทีม ถ้วยเหรียญรางวัล ตลอดจนเงินรางวัลจากนักการเมืองในพื้นที่ทันที และก็มักจะได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากนักการเมือง เพราะนั่นหมายถึงโอกาสในการสร้างบุญคุณกับชาวบ้านหรือเป็นการหาเสียงอย่างดี เพราะอย่างน้อยโฆษก หรือผู้ประกาศในงานก็ต้องกล่าวขอบคุณ หรือเอ่ยถึงชื่อนักการเมืองที่ให้การสนับสนุน⁹⁷ ดังนั้น นักการเมืองจึงต้องทำงานหรือหาเสียงเชิงรุกอยู่ตลอดเวลา ดังอีกตัวอย่างเช่น การจัดให้มีรถโมบาย หรือชุดเคลื่อนที่เร็วไว้ให้บริการพี่น้องประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง ตั้งแต่เกิดจนตาย ดังจะเห็นได้จากว่ามีรถยนต์ที่เขียนข้อความไว้ด้านข้างว่า “เกิด แก่ เจ็บ ตาย” หรือ “ตายเก็บ เจ็บช่วย ป่วยส่ง” และมีข้อความที่เป็นชื่อของนักการเมืองติดไว้ด้านหน้าบริเวณด้านบนของกระจก วึ่งให้บริการชาวบ้านไปมาให้เห็นอยู่เนืองๆ” 2. การพึ่งพิงที่ไม่ใช่ทรัพย์สินหรือตัวเงิน เช่น การที่ชาวบ้านมาขอให้นักการเมืองฝากบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษา หรือโรงเรียนชื่อดัง⁹⁸ การขอความช่วยเหลือจากนักการเมืองในการอำนวยความสะดวก

⁹⁵ สัมภาษณ์ บุตรชรา กัณทะพันธ์, ราษฎรหมู่ที่ 5 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2552.

⁹⁶ สัมภาษณ์ ไพบุลย์ ก้อนฝ่าย, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁹⁷ สัมภาษณ์ สมชัย บุญสาดี, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

⁹⁸ สัมภาษณ์ ศักดิ์ดา วิชาดี, ราษฎรหมู่ที่ 5 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2552.

⁹⁹ สัมภาษณ์ ประกอบศิลป์ หนองกก, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

สะดวกในการติดต่อราชการ เช่น ฝากให้ติดตามเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินกับสำนักงานที่ดิน¹⁰⁰ หรือแม้กระทั่งให้การเมืองช่วยเหลือจนหน้าให้เป็นเบาในยามที่ถูกจับดำเนินคดี หรือในยามขึ้นโรงขึ้นศาล¹⁰¹ ตลอดจนเวลามีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมต่างๆ¹⁰² จึงจะเห็นได้ว่าบทบาทของนักการเมืองที่ชาวบ้านคาดหวังจึงไม่ใช่เพียงแค่การเป็นตัวแทนตามระบอบประชาธิปไตยที่มีหน้าที่ตรวจสอบการบริหารงาน การจัดสรรผลประโยชน์ต่างๆ ลงมาสู่พื้นที่ ตลอดจนการเป็นปากเป็นเสียงให้กับพี่น้องประชาชนเท่านั้น หากแต่บทบาทตามความคาดหวังยังรวมไปถึงการเป็น “ที่พึ่งยามยาก” สามารถให้การอุปถัมภ์ค้ำจุนช่วยเหลือพึ่งพิงได้ตลอดเวลาทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง และเป็นไปโดยเสมอต้นเสมอปลาย¹⁰³ จึงเห็นได้ว่าเป็นคุณสมบัติทั้งหมดที่จำเป็นต้องมี ในการแสดงบทบาทแห่งการเป็น “ที่พึ่งยามยาก” ของนักการเมืองในสังคมชนบทใน จ. ศรีสะเกษ ที่ปรารถนาชัยชนะในการเลือกตั้งทุกระดับ¹⁰⁴

หากกล่าวถึงบทบาทแห่งการเป็น “ที่พึ่งยามยาก” นั้น นางสุนีย์ อินจันทร์ ก็ได้แสดงบทบาทแห่งการเป็น “ที่พึ่งยามยาก” ของชาวจังหวัดศรีสะเกษได้ดีไม่แพ้นักการเมืองใน “เครือข่ายผักฝ้าย” ของนายวิจิต ไตรสรณกุล โดยเมื่อปี พ.ศ.2537 นางสุนีย์ได้ก่อตั้งมูลนิธิ สุนีย์ อินจันทร์ช่วยเหลือเด็กยากจน และได้ก่อตั้งกลุ่มสตรี ให้การสนับสนุนส่งเสริมอาชีพต่างๆ แก่กลุ่มแม่บ้าน ตลอดจนได้เดินสายทำบุญตามวัดและงานการกุศลต่างๆ มาโดยตลอดจนเป็นที่รู้จักทั่วไปของชาว จ. ศรีสะเกษ¹⁰⁵ แต่ด้วยความที่ไม่ใช่คนพื้นเพ จ. ศรีสะเกษโดยกำเนิด ตลอดจนไม่มีต้นตระกูลและ

¹⁰⁰ สัมภาษณ์ กรณ์นัท ก้อนฝ้าย, ราษฎรหมู่ที่ 7 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2552.

¹⁰¹ สัมภาษณ์ มัญทนา บุญชาติ, ราษฎรหมู่ที่ 9 ตำบลบัวหุ่ง อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2552.

¹⁰² สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

¹⁰³ เรื่องเดียวกัน.

¹⁰⁴ สัมภาษณ์ ปวีณ แซ่จิ้ง, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ เขต 1, เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2552.

¹⁰⁵ สัมภาษณ์ สำรวย ศรีแก้ว, อดีตรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวช้าง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2552.

เครือญาติใน จ. ศรีสะเกษ ที่จะมาช่วยสร้างโยงโย “เครือข่ายฝักฝาย” ได้เหมือนดังนายวิจิต จึงส่งผลให้ “เครือข่ายฝักฝาย” ของนางสุนีย์ขาดความแข็งแกร่ง ทั้งในเรื่องของจำนวนคนที่มีน้อย มีระดับความผูกพันส่วนตัวระหว่างสมาชิกเครือข่ายที่ต่ำ ตลอดจนไม่บรรลุผลในการร่วมดำเนินการหาเสียงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่ควรจะเป็น¹⁰⁶

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า “เครือข่ายฝักฝาย” เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการสร้างขึ้น และเมื่อพัฒนาโยงโยจนมี “เครือข่ายฝักฝาย” ที่แข็งแกร่งแล้วก็ย่อมมีชัยไปกว่าครึ่ง ซึ่งประเด็นนี้ก็ได้รับการพิสูจน์แล้ว โดยเฉพาะหากดูความพร้อมทางด้านทุนทรัพย์ระหว่างนายวิจิต ไตรสรณกุล กับนางสุนีย์ อินฉัตร พบว่านางสุนีย์มีความพร้อมมากกว่า เนื่องจากนางสุนีย์ได้ชื่อว่าเป็น “เศรษฐินีพันล้าน” จากภาคกลาง เจ้าของโรงแรม 5 ดาวที่พัทยา จ. ชลบุรี มีสนามกอล์ฟให้เช่า อีกทั้งมีโรงแรมที่เกาะช้าง และในการเลือกตั้งครั้งนี้มีกระแสข่าวมีการซื้อเสียงสะพัดอย่างมาก ในแง่ทุนทรัพย์นี้จึงถือว่านายวิจิตเสียเปรียบนางสุนีย์อยู่มาก ซึ่งนายวิจิตเองก็ยอมรับโดยให้สัมภาษณ์ว่า “ผมเองก็รู้สึกกังวลในเรื่องนี้ และเห็นว่าจุดแข็งของคุณสุนีย์มีอยู่อย่างเดียวคือเรื่องเงิน เพราะต้องยอมรับว่ามีประชาชนส่วนหนึ่งที่ถูกรับซื้อเสียงได้โดยดูจากผลคะแนนที่ทั้งห้าลำดับที่ 3 มาอยู่เลขหลักเดียวกับผม แต่ถึงกระนั้นก็ตามการที่ผมยังคงชนะการเลือกตั้งก็แสดงให้เห็นว่าไม่สามารถซื้อเสียงประชาชนได้ทั้งหมด เพราะหากเป็นเช่นนั้นผมคงแพ้การเลือกตั้งไปแล้ว แต่ด้วยความแข็งแกร่งของ “เครือข่ายฝักฝาย” ของผมที่มีมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด จึงเพียงพอที่จะทำให้ผมได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งโดยมีคะแนนทั้งห้าคุณสุนีย์มากถึงเกือบหนึ่งในสาม ที่แม้ว่าทุนทรัพย์ของผมจะมีไม่ถึงเศษเสี้ยวของคุณสุนีย์เลยก็ตาม”¹⁰⁷ และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ นพดล ชำนาญคำ ที่กล่าวว่า “ในสังคมชนบทจังหวัดศรีสะเกษหรือที่อื่นๆ ในภาคอีสาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปัจจัยสำคัญที่เกื้อกูลให้คนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งก็คือเงิน ไม่ว่าผู้สมัครที่ได้รับเลือกหรือไม่ได้รับเลือก ไม่ว่าการเลือกตั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น อบต. เทศบาล อบจ. ส.ส. ส.ว. หรือแม้แต่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปัจจัยสำคัญก็ยังเป็นเงินอยู่ และคำกล่าวที่ว่า “เงินไม่มากไม่เป็น” ก็ยังใช้ได้เสมอมา และส่วนมากในสังคมชนบทจะเป็นอย่างนี้ร้อยละ 70-80 สำหรับการเลือกตั้งนายก อบจ. ศรีสะเกษที่ผ่านมาในในเรื่องการซื้อเสียงไม่มีการร้องเรียนกัน คือต่างคนต่าง

¹⁰⁶ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

¹⁰⁷ เรื่องเดียวกัน.

ไม่ร้องกัน แต่จะไปร้องเรียนเรื่องบัตรลงคะแนนแทน โดยมากจะเป็นฝ่ายคุณสุนีย์ อินจันทร์ ที่ร้องเรียน”¹⁰⁸

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าเหตุที่นายวิจิต ไตรสรณกุล ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งนายก อบจ. ศรีสะเกษเมื่อครั้งที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 นั้น เนื่องจาก “เครือข่ายฝักฝ่าย” ภายใต้ชื่อกลุ่ม “คนท้องถิ่น” ของนายวิจิต ไตรสรณกุล นั้นสามารถทำงานได้ผลสัมฤทธิ์เป็นอย่างมาก ซึ่งต่างจากพรรคการเมือง ผู้นำพรรคการเมือง ตลอดจนการฟุ้งฟิง “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)” ที่เต็มไปด้วยข้อจำกัด จนทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับชัยชนะอย่างนายวิจิตปฏิเสธที่จะฟุ้งฟิง หรือไม่เคยแม้แต่จะคิดที่จะฟุ้งฟิง¹⁰⁹ โดยแยกพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นประเด็นต่างๆ ที่เป็นปัจจัยส่งผลให้ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ทำงานได้ผลมากกว่าพรรคการเมือง โดยสรุปได้ 5 ประการใหญ่ๆ ดังนี้

1. ความต่อเนื่อง/เสมอต้นเสมอปลาย

“เครือข่ายฝักฝ่าย” มีกิจกรรมที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอตลอดเวลา เพราะงานหลักของเครือข่ายฝักฝ่ายจะอยู่ในช่วงปกติที่ไม่มีการเลือกตั้ง รวมทั้งเครือข่ายฝักฝ่ายนี้ไม่ได้รักษาสถานเสียงและขยายฐานเสียงด้วยการจ่ายเงินซื้อเสียงโดยตรงอย่างที่องค์กรหาเสียงของพรรคการเมืองในช่วงเลือกตั้งมักจะทำ หากแต่มุ่งไปที่การหาเงื่อนไขหรือสร้างโอกาสให้นักการเมืองสร้างความสัมพันธ์และสร้างบุญคุณกับหัวหน้าและประชาชนกลุ่มต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ¹¹⁰

กลไก “เครือข่ายฝักฝ่าย” ไม่เพียงแต่มีการเคลื่อนไหวดำเนินการเฉพาะในช่วงเลือกตั้งหรือใกล้เลือกตั้งเท่านั้น หากแต่เป็นกลไกที่มีการเคลื่อนไหวดำเนินการอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือในช่วงที่ไม่มีหรือไม่อยู่ในช่วงใกล้การเลือกตั้ง ทุกคนที่อยู่ใน “เครือข่ายฝักฝ่าย” ก็จะมีการเคลื่อนไหวตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เช่น นักการเมืองในฐานะที่เป็นนักการเมืองระดับชาติก็ช่วยกันแสวงหาโอกาส และงบประมาณจากส่วนกลาง โดยการผลักดันโครงการต่างๆ ของจังหวัด หรือตั้ง

¹⁰⁸ สัมภาษณ์ นพดล ชำนาญคำ, ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

¹⁰⁹ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

¹¹⁰ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น : ปัญหาการเมืองการปกครองที่ระดับชาติ อันสืบเนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอ, น.57-75.

งบประมาณจากส่วนกลางมาพัฒนาจังหวัดให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นโครงการพัฒนาของ จังหวัด, อบจ., เทศบาล, อบต. ตลอดจนสามารถให้การอุปถัมภ์คำจุนช่วยเหลือพึ่งพิงแก่ประชาชนในเขตเลือกตั้งได้ตลอดเวลาทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง และเป็นไปโดยเสมอต้นเสมอปลาย¹¹¹

ในขณะที่พรรคการเมืองมักจะรักษาสถานเสียงและขยายฐานเสียงด้วยการจ่ายเงินซื้อเสียงโดยตรงผ่านองค์กรหาเสียงในช่วงเลือกตั้ง จนนำไปสู่การถอนทุน หรือการคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ ดังจะเห็นได้ชัดในงานศึกษาตั้งแต่ช่วงหลังปี พ.ศ.2521 มาจนถึงก่อนการเลือกตั้งตามกติกาของรัฐธรรมนูญปี 2540 เรื่องราวของการทุจริตโกงกินบ้านเมืองโดยผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะมักกลายเป็นข่าวฉาวอย่างต่อเนื่อง ไม่แพ้เรื่องการซื้อเสียง พฤติการณ์ทุจริตในสนามเลือกตั้ง จนนักวิชาการทั่วโลกที่เฝ้าดูเมืองไทยต่างขนานนามประชาธิปไตยของเราว่าเป็นระบบ “Money Politics” (Ruth McVey 2000) ซึ่งหมายถึงระบบที่ใช้เงินซื้ออำนาจกับใช้อำนาจไปหาเงิน¹¹²

2. ความสัมพันธ์ส่วนตัว/ผูกพันภักดี

“เครือข่ายฝักฝ่าย” เป็นองค์กรที่หลวมๆ แต่เป็นองค์กรที่มีระดับของความสัมพันธ์ส่วนตัวของมวลสมาชิกที่สูงมาก โดยการสร้างโยงใยสายสัมพันธ์ระหว่างหัวคะแนนในระดับต่างๆ ผ่านระบบความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ และเชิงอุปถัมภ์ นำมาสู่ความผูกพันส่วนตัวอันแน่นแฟ้นระหว่างมวลสมาชิกในเครือข่าย ตลอดจนสร้างความผูกพันภักดีให้เกิดขึ้นระหว่างประชาชนในเขตเลือกตั้งกับนักการเมือง¹¹³

สำหรับความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ มี 2 กรณีคือ เครือญาติแนวตั้งซึ่งเป็นเครือญาติทางสายเลือดและเครือญาติแนวนอน ซึ่งเป็นเครือญาติด้านความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น กิจกรรมความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม กิจกรรมด้านการผลิตทางการเกษตร กิจกรรมด้านความร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็นต้น ซึ่งในสังคมไทยคิดว่าการลงคะแนนเสียง

¹¹¹ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

¹¹² เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, “การเมืองภาคประชาชนในระบบประชาธิปไตยไทย”, <http://www.polsci.chula.ac.th/prapart/Thai-Gov.”>

¹¹³ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

ให้เครือญาติเป็นการช่วยเหลือญาติและหวังว่าจะได้รับผลตอบแทนในภายหลังหรือจะเป็นที่หวังพึ่งพิงได้ในอนาคต¹¹⁴

ส่วนความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ หรือแบบอุปถัมภ์-ผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ จะเกิดขึ้นเมื่อมีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปซึ่งแตกต่างกันในเรื่องอำนาจ ความมั่นคงและสถานะทางสังคม ได้มีความสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ โดยที่ฝ่ายแรกจะอาศัยอิทธิพลและทรัพยากรที่ตนมีอยู่ทั้งในรูปของการให้ประโยชน์หรือการปกป้องอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างให้แก่ผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ของตน โดยหวังจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนจากผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ เช่น ช่วยทำงานให้หรือช่วยเหลือในทางการเมือง เป็นต้น ในทำนองเดียวกัน เหตุที่ผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ให้ความช่วยเหลือหรือให้บริการแก่ผู้อุปถัมภ์ก็เพื่อที่จะได้ผลตอบแทนกลับคืนมา ไม่ว่าจะเป็นการให้ความคุ้มครอง หรือการช่วยทางวัตถุอื่นๆ เป็นต้น¹¹⁵

สำหรับลักษณะสังคมไทยโดยทั่วไปนั้น อาจจะกล่าวได้ว่าการรวมกลุ่มและเกิดกลุ่มโดยมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันเป็นส่วนบุคคลในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ (patron-clients) ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความไว้วางใจและความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นที่ตั้ง¹¹⁶ การรวมกลุ่มของคนไทยมักขึ้นอยู่ด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ หรือการมีอุดมการณ์ร่วมกันโดยมีเหตุมาจากการที่คนไทยมีวัฒนธรรมที่ยึดตัวบุคคล (personalism) มากกว่าหลักการ¹¹⁷

ด้วยเหตุนี้ พรรคการเมืองที่หวังใช้ผลงาน นโยบาย ภาพลักษณ์ หรือ “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)” เพื่อหาคะแนนเสียงจากประชาชนในสังคมไทย จึงไม่อาจสู้ได้กับ “เครือข่ายผักฝ้าย” ที่ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว และความผูกพันภักดี ตลอดจนการรู้สึก “เป็นหนี้

¹¹⁴ ไชยวุฒิ มนตรีรักษ์, นักการเมืองถิ่นจังหวัดเลย (กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2551), น.24.

¹¹⁵ James C. Scott, *Patron-Client Politics and Political Change in South-East Asia*, *American Political Science Review*, Vol. 66 (March 1972, No. 1), pp. 97-98 อ้างใน อโณทัย วัฒนาพร, “การเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคเหนือ,” (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527), น.13-14.

¹¹⁶ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, การเมืองการบริหาร (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2525), น.41-42.

¹¹⁷ กนก วงษ์ตระหง่าน, การเมืองในระบอบประชาธิปไตย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), น.336.

บุญคุณ” มาเป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจลงคะแนนที่มีประสิทธิผลมากกว่า เพราะชาวชนบทจะสนับสนุนใครในทางการเมืองนั้น ขึ้นอยู่กับบุญคุณของผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งความคาดหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือคุ้มครองในอนาคต และมักไม่เห็นตัวเองเป็นอิสระชนที่แยกการเมืองออกจากความผูกพันที่ดีเป็นการส่วนตัว¹¹⁸

3. ความเร็วในการตอบสนอง/ฟังฟังได้ง่ายและสะดวก

การเลือกตั้งทำให้นักการเมืองในทุกระดับต้องหาความนิยมจากประชาชน ต้องไวต่อปัญหาและความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งต้องแย่งเอาใจประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือชาวชนบทที่ยากจนซึ่งไม่ต้องการกฎหมาย นโยบาย หรือพันธะสัญญาเชิงอุดมการณ์ใดๆ หากต้องการเพียงแต่เงินเพื่อแลกกับคะแนนเสียง แต่การซื้อขายเสียงก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแข่งขันในการเลือกตั้ง แต่ปัจจัยที่สำคัญกว่าและซับซ้อนขึ้นคือการหาเสียงตลอดเวลาในรูปของการอยู่ใกล้ชิดทางความคิดจิตใจและการให้ความอุปถัมภ์ค้ำจุนแก่ชาวบ้านในเขตเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ¹¹⁹ โดยใช้กลไก “เครือข่ายฝักฝ่าย” เพื่อยึดฐานเสียงและครองใจประชาชนในทุกระดับการเลือกตั้ง

ทุกคนที่อยู่ใน “เครือข่ายฝักฝ่าย” ต่างก็มีความสำคัญเท่าๆ กัน เพราะผู้นำกลุ่มหรือหัวหน้าทีมไม่สามารถดำเนินการในการเป็น “ที่พึ่งยามยาก” ให้กับประชาชนได้โดยตัวคนเดียวเพียงลำพัง เนื่องจากเวลาชาวบ้านมีปัญหาความเดือดร้อน บุคคลแรกที่พวกเขาจะนึกถึงและเข้าไปหากก็คือนักการเมืองที่อยู่ใกล้ชิดพวกเขามากที่สุด ไม่ว่าจะเป็น นายก อบต. นายกเทศมนตรี ส.อบจ. หรือ ส.ส. ในพื้นที่ ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาจะไว้วางใจ หรือเห็นว่านักการเมืองคนใดพอที่จะอาศัยและฟังฟังได้ง่ายและสะดวกที่สุด ตัวอย่างเช่น นายก อบจ. ต้องรับผิดชอบทั้งจังหวัด ซึ่งเต็มไปด้วยความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกัน ปัญหาเฉพาะพื้นที่มีมากมายหลากหลาย จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยลูกทีมหรือ ส.อบจ. ในแต่ละเขตเป็นผู้แก้ปัญหาให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นการเบื้องต้น หากมีปัญหาใดที่ใหญ่หรือเกินกว่ากำลังความสามารถของ ส.อบจ. เขาเหล่านั้นก็จะนำปัญหาหรือนำชาวบ้านมาพบนายก อบจ. เพื่อให้

¹¹⁸ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, สองนคราประชาธิปไตย แนวทางปฏิรูปการเมืองเศรษฐกิจ เพื่อประชาธิปไตย, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน, 2539), น.8.

¹¹⁹ เอนก เหล่าธรรมทัศน์, เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น : ปัญหาการเมืองการปกครองที่ระดับชาติ อันสืบเนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่เพียงพอ, น.57-75.

การช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญห และหากเกินกำลังของนายก อบจ. ก็จะประสานต่อไปยัง ส.ส. ต่อไป¹²⁰

นอกจากนี้บทบาทของนักการเมืองที่ชาวบ้านคาดหวัง ก็ไม่ใช่เพียงแค่การเป็นตัวแทนตามระบอบประชาธิปไตยที่มีหน้าที่ตรวจสอบการบริหารงาน การจัดสรรผลประโยชน์ต่างๆ ลงมาสู่พื้นที่ ตลอดจนการเป็นปากเป็นเสียงให้กับพี่น้องประชาชนเท่านั้น หากแต่บทบาทตามความคาดหวังยังรวมไปถึงการเป็น “ที่พึ่งยามยาก” สามารถให้การอุปถัมภ์ค้ำจุนช่วยเหลือพึ่งพิงได้ตลอดเวลาทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง และเป็นไปโดยเสมอดั่งเสมอปลาย เพราะการทำงานในท้องถิ่นนั้น ถ้าไม่ใช่คนท้องถิ่นก็จะไม่รู้ปัญหา เพราะแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน การเมืองท้องถิ่นจึงต้องเลือกใช้คนที่เข้าใจปัญหา¹²¹

ในขณะที่พรรคการเมืองมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ บุคลากร สถานที่ดำเนินงาน จึงไม่สามารถที่จะมาตั้งโต๊ะรับฟังปัญหา หรือให้การช่วยเหลือชาวบ้านได้ครบทุกหมู่บ้าน และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทันทีที่ หรืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งหมดนี้ไม่ได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคของ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ในการดำเนินงานในพื้นที่เลยแม้แต่น้อย¹²²

4. ขนาดของเครือข่าย/การครอบคลุมพื้นที่

“เครือข่ายฝักฝ่าย” เป็นเครือข่ายส่วนตัวของนักการเมืองที่มีขนาดใหญ่ มีความซับซ้อนและมีประสิทธิภาพในการหาเสียง มีการสะสมรากฐานบารมีมาอย่างยาวนาน โดยก่อตัวและดำเนินการอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมาเป็นเวลายาวนาน มีการทำงานร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีประสบการณ์สูงในการหาเสียง รวมทั้งมีสายสัมพันธ์กับสมาชิกเครือข่ายมาอย่างยาวนาน มีความครอบคลุมพื้นที่ได้ถึงทุกหมู่บ้าน ชุมชน จึงทำให้มีความแข็งแกร่ง ทั้งในเรื่องของจำนวนคนที่มามีระดับความผูกพันส่วนตัวระหว่างสมาชิกเครือข่ายที่สูง ตลอดจนสามารถร่วมกันดำเนินการหาเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล¹²³

¹²⁰ สัมภาษณ์ วิจิต ไตรสรณกุล, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ, เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2552.

¹²¹ เรื่องเดียวกัน.

¹²² เรื่องเดียวกัน.

¹²³ เรื่องเดียวกัน.

ในขณะที่พรรคการเมืองมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ บุคลากร สถานที่ดำเนินงาน จึงไม่สามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้าน ชุมชน¹²⁴

5. ความยืดหยุ่น/มีอิสระ/มีความคล่องตัว

“เครือข่ายฝึกฝาย” เป็นกลไกที่อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. กับนักการเมืองระดับชาติ หรือผู้เป็น ส.ส. ในพื้นที่ ซึ่งต่างก็ให้การสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกัน และกันเอง โดยเป็นไปอย่างอิสระไม่เกี่ยวข้องกับพรรค และปราศจากการชี้นำแทรกแซงของพรรค การเมือง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ได้นำมาสู่ความเป็นอิสระในการบริหารงานของ อบจ. การมีอิสระ ในการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร สามารถใช้ความคิดริเริ่มในการดำเนินโครงการใหม่ๆ ที่มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ ตลอดจนปัญหาเฉพาะพื้นที่ บนความหลากหลายทางด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิประเทศ ตลอดจนต้นทุนทางสังคมที่แตกต่างกัน¹²⁵

แต่ถ้าหากนักการเมืองท้องถิ่นเข้าไปฝึกฝนการเมืองระดับชาติ หรือเข้าไปสังกัดพรรค การเมือง ปัญหาที่จะตามมาก็คือพรรคจะลงมาครอบงำ แล้วการบริหารงานก็จะต้องไปตาม นโยบายพรรคการเมือง ทำตามมติพรรค หรือการชี้นำของหัวหน้าพรรค ขาดความเป็นอิสระใน กำหนดนโยบาย รวมทั้งไม่มีความยืดหยุ่น หรือคล่องตัวในการบริหาร และการดำเนินงาน¹²⁶

ด้วยเหตุนี้ การพึงพิงหรือใช้การดำเนินงานของ “เครือข่ายฝึกฝาย” ส่วนตัวแทนการ พึ่งพิงพรรคการเมือง จึงเป็นทางเลือกที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนายก อบจ. ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้ ตัดสินใจเลือกที่จะใช้เพื่อให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง พร้อมทั้งอิสรภาพของตนเองในการ กำหนดนโยบายและการบริหารงาน อบจ.

ดังนั้น “เครือข่ายฝึกฝาย” ที่เป็นเครือข่ายส่วนตัวของนายวิจิต ไตรสรณกุล ที่มี ศักยภาพมากกว่า มีขนาดใหญ่ มีความซับซ้อน และมีประสิทธิภาพในการหาเสียง ซึ่งเป็น เครือข่ายขนาดใหญ่ที่สะสมรากฐานบารมีมาอย่างยาวนาน โดยก่อตัวและดำเนินการอยู่ในพื้นที่ จังหวัดศรีสะเกษมาเป็นเวลายาวนาน มีการทำงานร่วมกันมาโดยต่อเนื่อง ทำให้มีประสิทธิภาพสูง ในการหาเสียง รวมทั้งมีสายสัมพันธ์กับสมาชิกเครือข่ายมายาวนาน โดยสร้างโยงใยสายสัมพันธ์ ในลักษณะการให้การอุปถัมภ์ค้ำจุน “หัวคะแนน” ที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น กำนัน

¹²⁴ เรื่องเดียวกัน.

¹²⁵ เรื่องเดียวกัน.

¹²⁶ เรื่องเดียวกัน.

ผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำเครือข่ายชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ มีการสอดประสานกันอย่างเหนียวแน่น เป็นรากฐานของการดำเนินงานทางการเมือง เป็นการปูพื้นฐานเอาไว้อย่างแน่นหนา ยากที่บรรดาหัวคะแนนของกลุ่ม “เครือข่ายผักฝ้าย” อื่นจะมาแย่งฐานคะแนนเสียงไปได้ ตลอดจนการติดตามให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการหาเสียงมาโดยตลอดอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ระหว่างนักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษกับผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มีการหล่อเลี้ยงโยงโยสายสัมพันธ์ด้วยการอุปถัมภ์ค้ำจุน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งเป็นที่พึ่งพิงให้กับประชาชนในเขตเลือกตั้งมาอย่างเหนียวแน่นยาวนาน เพื่อรักษาไว้ซึ่ง “เครือข่ายผักฝ้าย” ในระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่สร้างเครือข่ายโยงโย “หัวคะแนน” เพื่อกุมฐานคะแนนเสียงให้กับกลุ่มในการสนับสนุนผู้สมัครของกลุ่มทั้งในการเมืองระดับชาติและในระดับท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญที่เข้ามามีอิทธิพลและบทบาทเหนือกว่าบทบาทพรรคการเมือง กับ “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)” จึงส่งผลให้นายวิจิต ไตรสรณกุล ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งนายก อบจ. ศรีสะเกษในครั้งนี้